

Stanislav Stratiev

Deri ceket

İki perdelik oyun

KİŞİLER

İvan Antonov

Memur

Yevgeni

Joro

Dermendciyeva

Asansördeki adam

Karısı

Oğlu

Birinci yetkili

İkinci yetkili

Doktor

Ev sahibesi

56 yaşındaki adam

Birinci köylü

İkinci köylü

Diko

Bir berber

Hastabakıcılar ve bekleyen insanlar

BİRİNCİ PERDE

1. SAHNE

Bir berber dükkanı. İvan Antonov sırasını beklerken dergi okumaktadır. Yeni bir süed ceket giymiştir. Berber girer.

BERBER. Sıra kimde? Oturunuz. (*İvan koltuğa oturur.*) Ne dilersiniz?

İVAN. Kesim.

BERBER. Kesim, anlıyorum. (*Buna hazırlanır. Havluyu silker.*)

İVAN. Sinekkaydı, tek bir kıl bile kalmamalı.

BERBER. İçiniz rahat olsun. Tek kıl bile kalmayacak. (*Birden İvan'ın yüzünü farkeder.*) Ama siz tıraş olmuşsunuz!

İVAN (*Sıkıntılı*). Söz konusu olan ben değilim. Ceketimi tıraş etmenizi istiyorum.

BERBER. Ceketinizi mi tıraş edeceğim? Hem de sinekkaydı?

İVAN. Evet, sinekkaydı, tek bir kıl bile kalmamalı.

BERBER. Merak buyurmayınız efendim! Friksiyon yapılmasını da arzu eder miydiniz acaba? Belki de ondüle, mizanpili falan? Hepsini yapayım ister misiniz?

İVAN. Hayır, hayır, sadece tıraş.

BERBER. Sadece tıraş? Belki kılları güçlendirmek için yağ banyosu da istersiniz?

İVAN. Kesinlikle bunu istemiyorum.

BERBER (*Neredeyse bağırarak*). Gerçekten de alçakgönüllü oluyorsunuz Siz entelektüeller be! Sadece tıraş. Bilgili kafalarınız yönetiyor sizleri, kafanızdan geçeni yaparsınız, öyle değil mi? Biz budalalar bütün gün tıraş ederiz insanları, oysa Sizler, canınızın istediğini yaparsınız. “Hele dur biraz, şuna ceketimi vereyim, tıraş etsin de bütün Sofya'nın alay konusu olsun.”

İVAN (*İyice tedirgin*). Rica ederim, durumu açıklayacağım...

BERBER. Şaka yapmakta sakınca görülüyor, ha? Çünkü çok zekisiniz ve akla gelen bütün dergileri okuyorsunuz, öyle değilini? Bize gelince, bizler burada alt tarafı bir tıraş yapıyoruz.

İVAN. Niçin kızdığınızı anlamıyorum. Sadece ceketimi tıraş etmenizi istiyorum. Hepsi bu. Onur kırıcı mı buluyorsunuz? Kendim tıraş edebilseydim gelmezdim buraya. Bu ilk kez başıma geliyor.

BERBER (*Birden anlar*). Ah evet, evet, anlıyorum. Haklısınız... Aynen böyle söylediniz... Bir dakika, geliyorum.

Son koltukta çalışan Birinci yetkili'nin yanına gider, belli etmeden konuşur.

BERBER. Deli bu...

BİRİNCİ YETKİLİ. Ne?

BERBER. Bir deli. (*Başıyla gösterir.*) Benim koltukta.

BİRİNCİ YETKİLİ. Acaba, emin misin? (*İvan'a bakar.*)

BERBER. Kim bilir nerelerden kaçtı. Ceketini tıraş etmemi istiyor.

BİRİNCİ YETKİLİ. Yok canım!

BERBER. Delinin delisi. Dergiye bile ters çevirmiş o şekilde okuyordu.

BİRİNCİ YETKİLİ. Deme yahu!

BERBER. Böyle şeyler hep benim başıma gelir!

BİRİNCİ YETKİLİ. Salondaki her şeyi kırabilir. Zararı da bizim maaşlardan keserler... Ceketini niçin tıraş etmiyorsun?

BERBER. Deli misin? Ceketini tıraş edecekmişim!... Ardından daha neler tutturacak kim bilir?

BİRİNCİ YETKİLİ. Usturaları sakladın mı?

BERBER (*Sararır*). Hayır.

BİRİNCİ YETKİLİ. Ya araklarsa... dışarı çıkarmalısın!

BERBER. Neden ben? Sensin ünitenin sorumlusu.

BİRİNCİ YETKİLİ. Öyle ama, adam senin, koltuğunda.

BERBER. Sorumlu bütün koltuklardan sorumludur.

BİRİNCİ YETKİLİ. Haydi, haydi... Sakin olalım, önemli değil... Bir deliden korkacak halimiz mi var!

BERBER. Korkmuyorum, ama çocuklarım küçük daha. Babaları olmazsa ne yaparlar?

BİRİNCİ YETKİLİ. Yahu neler uyduruyorsun sen! Sakin ol... Belki zararsızdır.

BERBER. Hiçbir yere gitmiyorum.

BİRİNCİ YETKİLİ. Haydi, birlikte gidiyoruz. Ne olacaksa olsun. (*İvan'a yaklaşırlar.*) Hayırlı günler!

BERBER (*Kurnazca*). Dükkânın sorumlusu.

BİRİNCİ YETKİLİ. Hepimiz eşitiz, hepimiz eşitiz. Anayasada da böyle yazar.

BERBER. Bunu şimdi söylüyorsun.

BİRİNCİ YETKİLİ. Kapa çeneni, adamın önünde olay çıkarma... (*İvan'a*)

Bayım, ceketler burada tıraş edilmiyor, iki sokak ötedeki bir başka dükkânda...

Özel bir dükkân, gerçek sanatkârlar çalışıyor... Çok beceriklidirler. Oraya gitmenizi tavsiye ederim, pişman olmazsınız.

İVAN. Burada olduğuma göre niçin dükkân değiştireyim? (*Kalkar.*)

BİRİNCİ YETKİLİ. Beni dinle kardeşim, kim olduğunu biliyoruz senin,

İVAN. Neyim ben?

BİRİNCİ YETKİLİ. Biliyoruz. Senin işin de kolay değil yani, daha vakit varken sıvış buradan. Ambulans çağırmayacağız korkma.

BERBER. Hayır, hayır, aramızda kalacak, içiniz rahat etsin.

İVAN. Ama niçin? Neler oluyor?

BİRİNCİ YETKİLİ. Burası kalabalık. Birisi kuşkulananacak olursa, seni tekrar kapatırlar. Dışarı da tımarhane, ama içerisi daha berbat!...

İVAN. Durun! Neler oluyor? Sadece tıraş istiyordum...

BİRİNCİ YETKİLİ (*Kolunu İvan'ın omuzuna atıp kapıya götürür*). Küçük, تنها sokaklardan ayrılma, duvar diplerinden yürü. Şehir merkezine gitme,

yakalarlar yoksa. Deliymiş... Budalaymış gibi yap, başına bir şey gelmez... (*İvan çıkar.*)

BERBER (*Kendi kendine*). Niçin budalaymış gibi yapsın? Normalmiş gibi. davranması gerek! Ama bizimkinin akli bu kadar eriyor. Yoksa niçin yetkili yapsınlar.

2. SAHNE

İvan, Yevgeni, Joro. İvan berberde başına gelenleri anlatır.

YEVGENİ. Ne dedi sana? Deli rolü yapmanı, öyle değil mi?

JORO. Gerçekten de deli olduğu söylenebilir. Adam ceketini tıraş ettirmek için berbere gitmiş!

YEVGENİ. Bereket versin yakalamamışlar!

İVAN. Bu ceket yüzünden benimle alay edilmesinden bıktım! Neden böyle kıllıymış, kıl çıkması için özel bir ilaç kullanmış mıyım, hiç saçkıran olmuş mu? Kime rastlasam hemen “Kirpi mi?” diye soruyor, “Bir ceket kaç kirpi derisinden çıkıyormuş”. Bıktım artık. Biraz tüylü olmasına tüylü, ama sonuncusuydu bu, ellerinde başka ceket yoktu. Üstelik, fikir benden çıkmadı, fikir Joro’nun. Ne diye şimdi masum rolü oynuyor? Makasla kesmeyi denedim, olmadı. Düzgün olmuyor. Bunun üzerine Joro bir berbere gidip makineyle kırtırmamı tavsiye etti. Güya düz olacakmış, tek tüy kalmazmış. Şimdi de kalkmış bana budala olduğumu ve bunu kabullenmeye hazır olduğumu söylüyor.

YEVGENİ. Neden Joro’nun sözünü dinliyorsun?... Oysa çok kolay... Şu sıralar köyde koyun kırkma dönemi. Atlayıp gideceksin. Kırkıcıya iki lira vereceksin ve bu dertten kurtulacaksın.

İVAN. Yok ya, bir de köye mi gideceğim şimdi? Bir bu eksikti... Kesinlikle olmaz!

3. SAHNE

Bir çiftlik avlusu, koyunlar kırkılıyor. İvan kırkıcıya yaklaşıyor.

İVAN. Hayırlı günler. İşler tıklarında mı?

BİRİNCİ KÖYLÜ. Hem de nasıl!

İVAN. Koyunlar iyimiş ha!.

BİRİNCİ KÖYLÜ (*İlgisiz*). Kooperatifin koyunları.

İVAN. Sigara? (*Ona bir sigara verir, birlikte yakarlar.*)

İvan sanki köylünün boğazına sarılacakmış gibi çevreye bakar, sonra iki lira çıkartıp adamın cebine sokmaya çalışır. Sonunda başarır. Köylü şaşırmıştır ama karşı koymaz.

İVAN. Kırkma makinesiyle bu ceket kırılabilir mi? Bu çok tüylü, böyle güzel değil... Çırpıştırmışlar... Acele olabilir mi ha?

BİRİNCİ KÖYLÜ. Mümkün, yalnız, özel koyun saymamız gerekiyor sizin ceketini, çünkü bizimkilerin sayısı belli. Bürodaki herif sayım yapar. Üstelik her iş burnunu sokar. Niçin ceket, hangi ceket, artık ceket mi kırkmaya başladık gibi sorular sormaya başlar...

İVAN. Tamam. Bir özel koyun say sen ceketini.

Kırkılan koyun köylünün elinden kurtulur.

DİKO (*Yalnızca sesi duyulur*). On beş... Bir sonraki.

BİRİNCİ KÖYLÜ. Çömel. (*İvan dörtayak durur ve köylü kırkar onu.*) Vay be çok güzel oluyor... Dur, kolda biraz daha var... Tamam... Oldu. (*Bağırarak.*)

Diko, bunu sayma, özel bu.

DİKO (*Yalnızca sesi*). Nasılı, bir özel mi? Kimin? Buraya gelsin de bir göreyim kendisini.

BİRİNCİ KÖYLÜ. Haydi git, ceketin mutluluk getirsin sana!

İVAN. Binlerce teşekkür. Eline sağlık. Şimdi tam istediğim gibi oldu. (*Çıkar.*)

Bir masa, bir sandalye, masanın üzende bir hokka, bir sürahi ve büyük bir defter. Diko oturmuş, yazmaktadır. İvan girer.

DİKO. Özel koyun sizin mi? Kimliğiniz?

İVAN (*Şaşırmış*). İşte.

Diko kimlik kartını dikkatle inceler.

DİKO. İvan Kirilov Antonov... sokak... seri CG... sıfır, dokuz... sekiz... yetmiş sekiz kuruş. (*Makbuz keser ve suretini İvan'a verir.*) Şuraya imzanızı atın. (*İvan imzalar.*) Tamam. Ne iş yapıyorsunuz?

İVAN. Lenguistim, dilbilimciyim.

DİKO. Ne... (*Kafası karışmıştır.*)

İVAN. Bulgar diliyle uğraşıyorum. Harfler, cümleler.

DİKO. Anladım... Ve bir koyun yetiştiriyorsunuz öyle mi?

İVAN. Evet.

DİKO. Hobi olarak?

İVAN. Evet... hobi.

DİKO. Nerede bakıyorsunuz – Dairenizde mi? Balkonda mı?

İVAN. Banyo küvetinde. Balkonum yok.

DİKO. Banyo küvetinde mi? Koyun barınabilir mi onun içinde?

İVAN. Başka ne yapabilir? Katlanacak.

DİKO. Banyo küvetinde kim yaşamak istemez? Ben olsam isterdim... Demek dilbilimcisiniz ha?

İVAN. Evet.

DİKO. Çoktandır sormak istediğim bir şey var. Ama... Metodi'nin şapkalı i sini neden kaldırdınız? (Çıkarttınız.)

İVAN. Hangi Metodi?

DİKO. Kiril ve Metodi nin. Neden şapkalarını kaldırdınız?

İVAN. Ben kaldırmadım.

DİKO. Kim? Ben mi yapmışım?

İVAN. Bilmiyorum.

DİKO. Sanki az harfiniz var da onunkine el attınız. Ve şimdi ne -o- Metodi ne öbürü dışarıdan kesiliyor. Gene Metodi. O alfabeyi icad etmedi, hatta tümünü bildiği bile yok, sadece kırkmakla meşgul.

İVAN. Görüyorsunuz, ben sadece zor, karmaşık cümlelerin yapısı ile ilgileniyorum.

DİKO. O zaman adam ın şapkalı i sini iade edin.

İVAN. Söylemiştim ya ben başka şeylerle uğraşıyorum.

DİKO. Doğru değil, genç insanlarsınız! İade edin.

İVAN. İyi günler.

4. SAHNE

Bir devlet dairesinin fuayesi. Bir merdiven, merdivenden başlayan koridorlar, dolaplar var. Yukarda, iki kat arasında arızalı bir asansör, öylece durur, halatları, kabloları görülür. İvan, Yevgeni, Joro girerler.

İVAN. Hemen geri dönerim. İki dakikada hallederim. Hangi sinemaya gidiyoruz?

YEVGENİ. Uzak değil. Tam vaktinde varırız.

JORO. Dalga geçiyorlar seninle. Numara yapıyorlar.

İVAN. Dalga mı geçiyorlar? Bu üçüncü çağrı. (*Okur.*) “Sahibi olduğunuz koyunun vergisini ödemek üzere üç gün içinde gelmeniz önemle rica olunur. Vergiyi ödemediğiniz taktirde 100 ila 400 lira ödeyeceksiniz veya hakkınızda yasal işlem yapılacaktır.”

JORO. Aşağıya bak, “Suda yüzen kuşlar ünitesi” yazıyor. Ne zamandır koyunlar suda yüzen kuşlar oldu! Ördek yüzer, ama koyun asla! Koyun ne biçim bir kuştur yahu? Ve nerede yüzer? Şaka bu şaka!

YEVGENİ. Bu Joro’nun şakalarına benziyor! Tesadüfen sen yazmış olmayasın?... Seansı kaçıracamız.

JORO. “Suda yüzenleri” ben nasıl uydurabilirim?

İVAN. İki dakikada öğreniriz. Sonra doğru sinemaya. (*Çıkar.*)

5. SAHNE

İvan ilgili odadadır. Büyük yeşil dolaplar, kilit kısmında göz kamaştırıcı ağızlı yangına karşı dayanıklı kasalar. Rozetli dolaplar. Gişenin arkasında ise bir memur.

İVAN. Affedersiniz, “Suda yüzen kuşlar” ünitesini arıyorum.

MEMUR. Burası.

İVAN (*Çağrıyla göstererek*). Bana gönderdiğiniz çağrı için geldim. Bir yanlışlık olmalı.

MEMUR. Ölü tilki!

İVAN. Efendim?

MEMUR. Bir tilkiyi mi öldürdünüz?

İVAN. Efendim?

MEMUR (*Canı sıkılmış*). Sizin sorununuzu inceleyebilmemiz için bir ölü tilki getirmeniz gerekir. Ya da öldürmüş olduğunuza dair bir belge.

İVAN. Neden bir tilki? Bir koyun söz konusu.

MEMUR. Ne olduğu önemli değil.

İVAN. Niçin?

MEMUR. Okuma yazmanız yok mu sizin?

İVAN. Biraz var.

MEMUR. Öyleyse, okuyun řu gözünüzün önünde duran yazıyı.

İVAN (*Okur*). Ama... tilkiyi nereden bulabilirim?

MEMUR. Öldüreceksin.

İVAN. Ama neden tilki öldürmem gerek? Yaptığınız bir hata için geldim. Beni çağırın sizsiniz, ben bir istekte bulunmuyorum ki. Neden tilki öldüreyim?

MEMUR. Yapılacak bir şey yok, öldürmek zorundasınız. Bir kampanya.

İVAN. Ne kampanyası?

MEMUR. Ulusal düzeyde bir kampanya. Son zamanlarda başımız dertte tilkilerle. Çok fazla çoğaldılar, büyük zarar veriyorlar. Ormanlar tilki kaynıyor. Avcılar ellerinden geleni yapıyorlar, ama ne yazık ki bu işin içinden çıkamıyorlar. Tek başlarına başa çıkamıyorlar. Bu yüzden vatandaşlar tilki öldürmeye teşvik ediliyor.

İVAN. Ben hiçbir zaman öldürmedim ki. Hiç ava gitmedim. Tilki nasıl öldürülür bilmem. Çıplak elle mi? Belki de bir tüfek satın alıp, ormana tilki avına çıkmamı istiyorsunuz? Ben bir dilbilimciyim!

MEMUR (*Dokunaklı*). Yarın, tilkiler kenti istila edecekler, trafik altüst olacak, evinize girecekler. Çocuklarınıza saldıracaklar...

İVAN. Çocuđum yok benim.

MEMUR. Peki o zaman ne yapacaksınız? Her şey için geç kalınmış olacak. Eğer herkes yurttaşlık görevini yerine getirmezse, işimiz zor. Ama sizin gibi surat ekşitenler de var. Hiç ava gitmemişler, kan dökmeye dayanamazlar, mimarmışlar... Herkes kendi payına düşen tilkiyi öldürürse sorun yirmi günde çözülebilir. Ama hayır, herkes devlete güveniyor. Peki devlet nasıl öldürecek tilkileri? Devlet biziz, bizler! Bilinçli yurttaşlar tilki öldürüyorlar, tüfekler patlıyor, çanlar çalıyor, barut kokusu yayılıyor ortalığa... Ve siz geliyorsunuz,

bana dilbilimci olduğunuzu söylüyorsunuz! Ne ayıp!... Tilki olmazsa sorununuzu inceleyemeyiz. İnsanların bilincine güvenmek zorundayız. Haydi, bir tilki öldürmeden gelmeyin buraya. Sizi belkiyoruz.

İVAN. Ama bir dakika... Ben...

MEMUR. İyi şanslar! Acımasız olun! (*Gözlerinin yaşına bakmayın.*)

6. SAHNE

İvan fuayede bekleyen arkadaşlarının yanına döner.

JORO. Yahu acele et biraz, filmin fragmanını kaçırdık. Her şeyi hallettin mi?

İVAN. Bir tilki istiyorlar.

YEVGENİ. Ne? Ama bir koyun söz konusu değil miydi. Bu tilki işi de nereden çıktı şimdi?

İVAN. Yoklama işlemi yapmak için ölü bir tilki getirmek, ya da öldürdüğümü kanıtlayan bir protokol vermek gerekiyormuş. Celpnameye hiç bakmadılar bile.

JORO. Hadi ya!

İVAN. Üniversitedeki derslerimi bırakıp tilki aramak için ormana gidiyorum, yakında tüfek satılan bir yer biliyor musunuz?

YEVGENİ. Akıllarını kaçırmış olmalı bu memurlar?

İVAN. Güya ormanlarda tilki kaynıyormuş, vallahi bunlar öldürülmelerini teşvik ediyorlar,

JORO. Vah Allahım, hiç duymuyor musun, görmüyor musun, her şeyi duyan, her şeyi gören sensin yarabbi?

Aniden, yukardan, asansörden gelen bir sesi duyarlar. Şimdiye kadar farketmedikleri bir insan vardır asansörün içinde. Elinde bir kitap vardır, hiç kuşkusuz ki kitap okumasına biz engel olduk.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Duyuyorum, duyuyorum, neler oluyor?

Üç şaşkın adam başlarını yukarıda duran asansöre doğru kaldırırlar.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Ne olup bittiğini soruyorum. Okuduğum için ne dediğinizi iyi duyamadım. Derdiniz tilkiler mi? Aslında dert edilecek bir şey yok. Dokuz numaralı üniteye gideceksiniz, Çilingirov'u görmeye, "Asılı asansörde kalan adamın selamı var" diyeceksiniz. Kendisine bir onluk vereceksiniz, tabii bir zarfın içinde, o da size tilki öldürdüğünüzü kanıtlayan bir belge verecek. Dikkat edin sabıka kaydı makbuzunu kakalamasın size, pahalıya patlar. Öğrenmek istediğiniz bu kadar mıydı?

YEVGENİ. Bağışlayın... Siz... Burada mı çalışıyorsunuz?

ASANSÖRDEKİ ADAM. Elbette. Asansör iki aydan bu yana arızalı. İşte burada asılı kaldım. O zamandan beri hep böyle. Kadrolu teknisyen işten ayrıldı, yenisini bulamadılar, zaten şimdi bulmaları da çok zor. Arıza ciddi görünüyor. İki üç uzman getirdiler, adamlar bir şeyler yapmaya çalıştılar, sonra vazgeçtiler, işlerine gelmedi. Güya beni hemen aynı gün çıkartacaklardı, sonra ertesi güne kaldı, böyle uzayıp gitti. Öyle havada kaldı. Ve gördüğünüz gibi bende havada böyle asılı kaldım.

İVAN. Siz de böylece asansöre hapis oldunuz.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Nereye gidebilirdim? Ücretsiz izin aldım ve havada kaldım. İngilizce öğreniyorum, gazetelere abone oldum, "Cosmos" dergisi geliyor... Tıp Akademisi araştırmaları için beni denek olarak kullanıyor, birkaç kuruş geçiyor elime. Kıt kanaat geçiniyorum.

İVAN. Nasıl oluyor da böyle sakin konuşuyorsunuz?

ASANSÖRDEKİ ADAM. Daha önce bir asansörde asılı kaldınız mı?

İVAN. Sadece yukarı aşağı dolaştım.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Bir gün asılı kalırsanız anlarsınız. İlk iki üç gün bağırıyordum, sonra alçak sesle yalvardım, sonunda sessizce ağladım, sesim

kalmamıştı... Sonra, olaya olumlu yönden baktım. Başka ne yapabilirdim ki? Her şeyi denedim: Akrabalar, tanıdıklar, başlangıçta idare ilgilendi benimle, ama sonra kendi işine kapıldı. Asansör onarımı onların işi değilmiş. Beni unuttular.

JORO. Hiç umut yok mu?

ASANSÖRDEKİ ADAM. Her zaman umut vardır. Büyük oğlum liseden ayrıldı, asansör teknisyenliği kurslarına yazdırdık. Birkaç ay sonra çıkartabilecek beni buradan.

YEVGENİ. Bağışlasın, biraz acelemiz var. Çilingirov bize gerçekten tilkinin ölüm kayıt örneği belgesini verecek mi?

ASANSÖRDEKİ ADAM (*Ağırbaşlı*). İki aydır burada kapalıyım. Bütün idare gözümün önünde ve işlerin nasıl yapıldığını biliyorum. Sanırım insanların işlerini, güçlerini bırakıp tilki öldürmeye gittiklerini düşünmüyorsunuzdur? Şimdiye kadar bir ölü tilki görmedim ben. Her şey bürokrasi. Belgeye göre ölüye her şey yolundadır.

İVAN. Tilkilerin sayısı azalmıyor ki.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Tilkilerle ilgilenen kim? Önemli olan köklerinin kazındığını belgelemek. Dağlardaki tilki sayısını kim bilebilir. Entellektüel bir adama benziyorsunuz...

YEVGENİ. Bazen bizi bile yanıltıyor. Halbuki çocukluk arkadaşınız. Hadi şu belgeyi alıp sorunu çözümleyelim, yoksa kaçacak film.

İVAN. Çok teşekkürler.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Değmez. Herhangi biri Size uyanık davranmanızı öğretir.

Üçü çıkarlar. Asılı asansördeki adam tek başına kalır. İngilizce elkitabını okumayı sürdürür.

ASANSÖRDEKİ ADAM. I am a boy. You are a girl. What is my name? My name is Peter.

Asılı asansördeki adamın karısı ellerinde dopdolu çanta taşıyarak girer.

KARISI. Kiril... Kirço bre...!

ASANSÖRDEKİ ADAM. My name is Peter... (*Aşağıya bakar.*) Ah, sen misin? Ne var ne yok? (*İpe bağlı bir sepet sarkıtır.*) Domates getirdin mi?

KARISI. Hayır, bulamadım. Bütün sabah aradım. (*Yiyecekleri torbadan çıkartıp sepete koyar.*) Lüks mağazalarda bile yok.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Ama böyle olmuyor karıcığım! Benim vitaminlere ihtiyacım var. Hep aynı hikâye... Biber yok, domates yok... Peki ne var öyleyse?

KARISI (*Suçlu gibi*). Sana sardalya getirdim, bir kutu... Fosfor... (*Yiyecekleri sepete koymayı sürdürür.*)

ASANSÖRDEKİ ADAM. Fosfor! Bütün hafta fosfor. Fosforsentez olacağım bu gidişle!

KARISI (*Çekingen*). Beyin için iyidir... Üstelik İngilizce öğreniyorsun...

ASANSÖRDEKİ ADAM (*Homurdanarak*). Beyin için!... Pil yok mu?

KARISI. Sana kitap getirdim.

ASANSÖRDEKİ ADAM (*Kuşkulu*). Hangisi?

KARISI. “Bir Gerçek İnsanın Öyküsü”.

ASANSÖRDEKİ ADAM (*Çok öfkeli*). Yetti artık şu “Bir Gerçek İnsanın Öyküsü”yle... Sinirlerim iyi durumda, anla bunu! Dayanıyorum!... Beşinci kez aynı kitabı getiriyorsun. Hep Jack London, hep yalnızca plankton yiyerek ama bilinçlerini koruyarak 64 gün salda kalan kazazedeler... Ben ne bir saldayım, ne de okyanusun ortasında!... Sosyalist bir yönetimde yaşıyorum. Köpekbalıkları yok, tayfun yok, açlıktan ölmüyorum. (*Susar, öfkeli.*) Açlıktan ölmüyorum ben! Salmış.

KARISI (*Çekingen*). Georgiev’in selâmı var. Umudunu yitirmesin diyor. Kayını bir asansör teknikyeni tanıyormuş, dediğine göre asansörler kralıymış adam.

(*Adam umutla eğilir.*) Ama şu anda devlet televizyonun ikinci kanalı için anten

kuruyormuş, bu işten çok para kazanıyormuş. (*Adam eski pozisyonunu alır.*)
Asansörün markasını sordu, çok karmaşıkmiş bu asansörler, üstelik otuz yıldır
üretilmiyormuş artık...

ASANSÖRDEKİ ADAM. Ne üretilmiyormuş. Biliyorum üretilmediğini. Gelsin
beni çıkarsın buradan. (*Ara.*) Tsetso ne yapıyor?

KARISI (*Sıkıntılı*). Ne yapsın... Okula gidiyor.

ASANSÖRDEKİ ADAM (*Kuşkucu*). Okuluna mı gidiyor?

KARISI. Evet okula gidiyor. (*Sesinin vurgulamasından, bir sorun olduğu anlaşılır.*)

ASANSÖRDEKİ ADAM. Gerçekten çalışıyor mu? Haydi, cevap ver bana!
Niçin konuşmuyorsun?

KARISI. Evlenmek istiyor.

ASANSÖRDEKİ ADAM (*Şaşkın*). Evlenmek mi?

KARISI. Evet... öyle...

ASANSÖRDEKİ ADAM. Nasıl?

KARISI. Nasıl evlenilir... genelde...

ASANSÖRDEKİ ADAM. Nasıl öyle, herkes gibi işte, babası bir asansöre tutsak
olmuşken! Nasıl evlenmek istiyebilir? Beyimiz evlenecek ve ben ömür boyu
böyle havada asılı mı kalacağım? Ve fosfor zıkkımlanacağım durmadan!...

KARISI. Kursu bitireceğini söylüyor, ara vermeyecekmiş.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Nasıl bitireceğini gayet iyi biliyorum ben. Ben bu
asansörden çıkarımadıkça evlenmek, mevlenmek yok, unutsun! Torunlarımı
nerede gezdireceğim yahu? Bu sefertasının içinde mi? (*Ara.*) Git bul onu gelsin
buraya da bir konuşalım!

Karısı uysal uysal gider, tek sözcük söylemeden.

ASANSÖRDEKİ ADAM. “Bir Gerçek İnsanın Öyküsü” Yanında mı?

Karısı sessiz sedasız döner ve asansörün altına yaklaşır.

ASANSÖRDEKİ ADAM (*Alçak sesle*). Ver bana. (*Sepeti indirir.*)

Karısı kitabı sepete sessizce koyar. Sepetin ipe yukarı çekilmesini takip eder, ardından ellerini yüzüne kapatıp hiçkırarak hızla dışarı çıkar. Adam içini çekerek kitabı açar. Okumaya başlar. İvan, Yevgeni, Joro girerler.

JORO. Bayım... Asansördeki bey!...

ASANSÖRDEKİ ADAM (*Bakar*). Ha, siz misiniz. Her şey yolunda mı?

YEVGENİ. Bir sertifika verdiler, ama ünite yok oldu.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Hangi ünite?

İVAN. “Suda yüzen kuşlar” ünitesi. Bir çeyrek önce oradaydı, ama şimdi, aynı yerde çalışanlar böyle bir üniteden haberleri olmadığını söylüyorlar,

ASANSÖRDEKİ ADAM. Anlayamayacak bir şey yok bunda, basit bir reorganizasyon. Hiç kuşkusuz başka bir üniteye devredilmiştir. Durun bir dakika, düşüneyim, “Suda yüzen kuşlar”... “Suda yüzen kuşlar”... Yahu bu eski “Kuşlar ve Köpekler” ünitesi, “Suda yüzen kuşlar ünitesine çevirmişler.

“Köpekler”, “Ötücü Kuşlar”ın arasındaydı. Sonra, “Tavşanlar ve Ötücü kuşları” birleştirdiler. Tamam. “Köpekler” orada, eminim bundan. Ama nerede şu “Suda yüzen kuşlar”? Nereye sığdırabilirler? Belki de iki yeni ünite oluşturdular, “Suda yüzen kuşlar” ve “Kuşlar” diye.

İVAN. Sizce, bu iki üniteden birinde biz işimizi çözer miyiz?

ASANSÖRDEKİ ADAM. Burada, çalışma üslubumuz öylesine dinamik ki, başka bir şey düşüme olanaksız. Ya iki yeni ünite meydana getirilmiştir ve ya üç eski ünite birleştirilmiştir. Kesin bir şey söylemek olanaksız. Aramak gerek. Arayacaksınız.

7. SAHNE

Üç arkadaş birlikte belirirler, sonra üç ayrı istikamete doğru giderler: Biri sahnenin üzerindeki köprülerden, ikincisi yandan, üçüncüsü arkadan. Kulisten sesleri duyulur, bazen yakından, bazen uzaktan.

İVAN. Burada değil.

YEVGENİ (*Karşı taraftan*). “Köpekler”, “Kediler”le birleşmiş.

İVAN (*Bir başka yerden*). “Kediler”den geçtik, başka bir şey yok.

YEVGENİ. Evet, ama şimdi başka “Köpekler” var.

JORO (*Üçüncü yönden*). Neden “Köpekler”den söz edip duruyorsunuz? “Suda yüzen kuşları”nı arıyoruz biz.

İVAN. Tanrım, neden “Suda yüzen kuşları”! Bana koyun için celpname gönderdiler. Çıldıracığım yahu!...

Üçü bir süre daha köprülerin üzerinde koşarlar.

JORO (*Haykırarak*). Tamam! Tamam! Buldum!

YEVGENİ. Ne buldun? İyi tut onu (*mukayyet ol*)

JORO (*Hayrıkarak*). İşte! “Süt Verimi Sınırlı Suda yüzen köpekler”!

İVAN. Delisin sen!

YEVGENİ. Birleştirmişler! (*Üçü kapının önünde soluk soluğa buluşurlar.*)

JORO. Burada. Birleştirmişler. Giriyor muyuz?

İVAN. Haydi. (*Üçü içeri dalarlar.*)

8. SAHNE

Aslan başlı, yeşil, büyük yangına karşı dayanıklı kasalar, dolaplar, masalar, rozetli bürolar. Sessizlik. Bir memur kütük defterine bir şeyler yazmaktadır. Az

ötede bir köylü ses çıkarmadan beklemektedir. Koltuğunun altında bir şey vardır. Üç arkadaş bakışirlar ve köylünün arkasında sıraya girerler. Kütüğe yazmakta olan memura bakarlar. Oyun boyunca memur rolünü aynı aktör oynayacaktır. Çeşitli yerlerde, çeşitli rollerde, değişik karakter ve giysi içinde görünecek, ancak yüzü aynı kalacaktır. Nasıl giyindiği, nasıl bir öğrenim gördüğü, nerede çalıştığı pek önemli değildir, onun yüzü bürokrasinin yüzüdür. İnsanlar sayısızdır, ama insana ve onun yazgısına karşı kayıtsız olan bürokrasi tektir. Nerede “memur” yazıyorsa, aynı aktör ve kişi için sözkonusu olacaktır. İvan Antonov’un bundan böyle hep onunla, yani bürokrasiyle sorunu olacaktır.

İKİNCİ KÖYLÜ. Şimdi pek iyi ne yapmam gerekiyor benim?... İşte derisi...
(*Koltuğunun altındaki paketi açar.*)

MEMUR (*Başını kaldırmadan*). Gördüm onu, deri.

İKİNCİ KÖYLÜ. Ben söylüyorum işte. Bariyer yanındaydım, bu, (*Parmağıyla deriyi gösterir.*) otluyordu... Ve birden bariyer düştü.

MEMUR. Bariyer faslını iyi anladım.

İKİNCİ KÖYLÜ. Evet, yaa, önce bir sepetli motosiklet durdu, onun arkasında bir at arabası, onun da arkasında bir “Moskoviç” marka araba. Hepsi trenin geçmesini bekliyordlardı. Derken motosiklet geri geri kaydı ve ata çarptı. Bunun üzerine sinirlenen arabacı arabadan indi ve motorsikletçiye vurdu. Bunun üzerine beriki öfkeleni. Motordan inip ata patlattı, çünkü arabacı iriyarıydı. Bunun üzerine at huysuzlandı...

JORO. Motosikletçiye mi itti?

İKİNCİ KÖYLÜ. Hayır, at geriledi ve otomobile çarptı. Bunun üzerine şoför de sinirlendi. Halbuki o zamana kadar gülüp duruyordu, ama otomobilden çıkıp arabacıya vurdu... Ben onlara bakıp gülüyordum. Adeta çılgına dönmüştü herifler, az kaldı yok yere birbirlerini öldüreceklerdi... Tıpkı sinemalardaki aksiyon filmleri gibi...

MEMUR. Kısa kes.

İKİNCİ KÖYLÜ. Efendim, derken... tren geçti, bariyer kalktı, kavgacılar derhal gülmeye başladılar. Gülünecek ne var, dedim onlara, açıkta bir şey mi gördünüz. Bana kalkan bariyeri gösterdiler, orada gülmekten ölüyorlardı. Ben de baktım, beriye asılmış koyunumu gördüm. Koyunumu... Kavgacılar bakarken, kaçmasın diye bariyeri bağlamıştım. Onlar, arabalarına binip çekip gittiler. Ben, koyunumu almak için bariyerin tekrar inmesini beklemek zorunda kaldım. Sonra aldım ve derisini yüzdüm, işte derisi. Artık vergisini ödemeyeyim diye gelip söyleyeyim dedim.

MEMUR. Bana bir belge göster, bir belge. Kaç kere söyleyeceğim bunu sana? Koyunun ölüm kayıt örneği belgesi lâzım. Derinin üzerinde hangi koyunun derisi olduğu damgalanmış değil ki...

İKİNCİ KÖYLÜ. Sana hangi belgeyi verecekmişim? İşte kazınmış, kurumuş deri. Koyun derisiz nasıl yaşayabilir ki?

MEMUR. Seninle yeterince vakit kaybettim, benimle eğlenme. Belge olmadan hiçbir şey yapamam.

İKİNCİ KÖYLÜ. Dur, dur, hemen kızma...

MEMUR. İşim var, burada yalnız sen yoksun. Al derini, git belge getir. Yallah!

İKİNCİ KÖYLÜ. Nerede bulacağım şimdi ben bu belgeyi? Kim verecek, nasıl verecek?

MEMUR (*İvan'a*). Buyurun, dileğiniz?

Köylü bir kenara çekilip uygun bir fırsatın açılmasını bekler.

İVAN. Bir yanlışlıkla ilgili olarak geldim, hiç kuşkusuz yanılmış olmalısınız.

MEMUR. Yanılan kim? Yanlışlık ne? Ne yanlışlığı?

İVAN. Bakın, işte celpname. (*Çağrı memura uzatır.*)

MEMUR (*Memur belgeyi almadan*). Tilki mi?

İVAN. İşte, bakın. (*Belgeyi memura verir.*)

MEMUR (*İki belgeyi de okur*). Bir yanlışlık görmüyorum bunlarda.

İVAN. Benim koyunum yok. Yanlış olan da bu işte.

MEMUR. Peki neyiniz var sizin?

İVAN. Hiçbir şey. Hiç koyunum olmadı benim. Bir yanlışlık var.

Memur acele etmeden ağır ağır kalkar, dolaba gider, oradan anahtarı alır, büyük ve yeşil kasalardan birini açar, iltlenmiş kütükleri alır, masasına getirir, İvan Andonov'a küçümseyerek bakar. sanki "burada kesinlikle yanlışlık yapılmaz" gibi. Kütüklerin sayfalarını karıştırır.

MEMUR. İvan Kirilov Antonov, Çar Boris Sokağı numara 75. Len-gü-ist?

İVAN. Doğru.

MEMUR. Bir ay önce koyununuzu kırtırmışsınız. Resmi müesseselere a yalan söylemek tavsiye edilecek bir şey değildir.

İVAN. Bakın koyunum yok benim. Ben ceketimi kestirdim, uzun kılları vardı, bunun için de köye gitmiştim. Hepsi bu.

MEMUR (*Gülümsyerek*). Saklamayın koyununuzu. Yasadan saklayamazsınız koyununuzu.

İVAN. Ama benim yasalardan sakladığım bir şeyim yok ki. İnanın bana. Sadece bir deri ceketti, işte bakın, bir rastlantı, üzerimdeki ceket.

MEMUR. Bakın, dinleyin bay Antonov, burada sözlü teminatınıza güvenerek çalışmıyoruz biz. Belgelere dayanarak iş yapıyoruz, buna göre, sizin bir koyununuz var ve bunun vergisini ödemek zorundasınız. Herkes beslediği hayvanı saklayacak olursa sonumuz nereye varır? Lütfen zaman kaybettirmeyin bana. Verginizi üç gün içinde ödemeyecek olursanız, yasayı harfiyen uygularız.

Kütükleri toparlar, yeşil kasaya götürür, bunları koyduktan sonra kayayı kapatır. Anahtarları dolabın gözüne koyar ve tekrar yerine oturur.

İVAN. Dinleyin lütfen. Zeki, akli başında insanlar olarak anlaşma yolları arayabiliriz.

MEMUR. Zeki, akıllı insanlar da vergi öderler.

İVAN. Bakın belgeler gerçekleri yansıtmıyor. Bir koyunum olduğunu kanıtlayın.

MEMUR. Yok canım? Bir koyununuz yoksa bunu kanıtlayacak olan da sizsiniz!

İVAN. Ben mi? Koyunum olmadığını size ispat mı edeceğim?

MEMUR. Herkese biz kanıtlamak zorunda kalırsak olacakları düşünebiliyor musunuz? Kayıtlı 250 bin kişi var!

İVAN. Ama kanıtlanmasını bir tek kişi istiyor, hepsi değil.

MEMUR. Şimdi... bugünlük. Ya yarın?

İVAN. Yarın ne?

MEMUR. Peki ya ertesi gün? Ya gelecekte? Kim bilir kaç kişi gelip kanıt için baş vuracak? Bir örnek olursa yandık.

İVAN. Ama anlayın lütfen! Söz konusu olan bir koyun değil, bir ceket!

MEMUR. Her ceket başlangıçta koyundur. Bir ara koyununuzun cekete dönüştürmüşseniz bu sizin sorunuz. Vatandaşların kişisel sorunlarıyla ilgilenmiyoruz biz. Durum böyle bile olsa, ceketin koyun olduğu döneme ait vergi ve cezayı ödemek zorundasınız.

İVAN. Eh artık bu durumda pardesüm için de vergi ödeyeyim bari. Çünkü o da bir zamanlar koyundu.

MEMUR. Ama özel bir koyun değildi, sizin koyununuz değildi. Aradaki farkı anlıyorsunuz, değil mi?

İVAN. Tanrım! Dilbilimciyim ben, koyunun bakıcılığını yapmıyorum!

MEMUR. New York eyaletinin Genova kentinde, oralı bir fotoğrafçı belediye parkında Hint keneviri yetiştiriyormuş, üstelik bitkileri belediye görevlileri suluyormuş. Adam bu sayede büyük paralar kazanmış... Hiç kuşkusuz, Hint kenevirinden kazandığı paranın vergisini de ödemiordu.

JORO. Ben şahidim, onun gerçekten koyunu yok. Hiçbir zaman da olmadı. Kendisini şu kadardan tanırım (*gösterir*), ne evinde, ne de ailesinde koyuna benzer bir şey gördüm. Rica ederim, çok gülünç bir durum.

YEVGENİ. Ne yapsın koyunu. Üniversitede öğretim görevlisi kendisi.

JORO. Koyuna bakacağı bir balkonu bile yok. Vazonun içine mi koyacak?

YEVGENİ. Bir tesrslik var burada.

Bu sözler üzerine Memur kalkar, dolaba gider, anahtarları çıkartır, kasayı açar, kütükleri alır.

MEMUR. İvan Kirilov Antonov, len-gü-ist, yani len-gü-ist İvan Kirilov Antonov 29 Mart günü özel koyununu kırkırdı. Ceketini değil, koyununu. Anladınız mı? Belgelenmiş zaten. Uyarı sütununa da şöyle yazılmış: “Banyo küvetinde bakıyor” ve aşağıda da şu yazılı: “Yetiştirme amacı: Hobi!”

YEVGENİ. Ne dediğinizin farkında mısınız sis? Banyo küvetinde! Neden bir akvaryumda değil de bir banyo küvetinde?

MEMUR. Peki bu imza sizin değil mi? Bu numara kimlik kartınızın numarası değil mi? Tarih 2 Kasım 1976 değil mi?

JORO. İnsanı ayakta uyutacak kuyruklu masallar. “Hobi”ymiş, “Banyo küvetinde bakıyor”muş! Hiç bilinmez, belki de bir koyun değildi de bir altın balıktı? Belki de bir denizanası?

MEMUR. On yıldır burada çalışıyorum, şimdiye kadar kimse kaçıramadı hayvanını yasadan. Siz de başaramayacaksınız. Verginizi ödemekten başka çareniz yok, en yasalı bu.

İVAN. Bu o kadar bir vergi sorunu değil, daha çok ilkeler sorunu bu. Siz kime inanıyorsunuz? İnsanlara mı yoksa belgelere mi?

MEMUR. Belgelere. Biz belgelere göre çalışıyoruz. 1001 çeşit insan var.

İVAN. Ama türlü çeşitli belge de var. Demek ki siz insanlara değil de kağıtlara inanıyorsunuz, üstelik düşük kaliteli bir kağıda.

MEMUR. Filozof değilim ben, ben vergi topluyorum. Verginizi ödeyeceksiniz. Söylediğiniz düşüncelere gelince, dilediğiniz yerde yayınlayabilirsiniz, beni ilgilendirmez bunlar.

JORO. Koyunu yok ki, niçin vergisini ödesin?

MEMUR. Olmalığını siz söylüyorsunuz.

İVAN. Çok güzel. Evimi gelip yoklayın... Bakalım bulabilecekmisiniz... Hiçbir şey yok.

MEMUR. Elbette bulamayacağız. Bizi araştırma yapmaya çağırdığınıza göre kimbilir hangi fare deliğine gizlemiştir. Kim bilir şimdi hangi villanın arkasında otluyordur, biz de boçuna arayıp duracağız!

JORO. Biz arkadaşın evine her gün gideriz, ne koyun gördük, ne de sesini işittik. Bir koyun varsa gizlemek mümkün müdür?

MEMUR. Evet. Siz tam bunu yapıyorsunuz.

JORO. Peki, ya siz ne yapıyorsunuz? Haline giriyor musunuz adamı?

MEMUR. Vergi alıyorum ben. Vergi ödemek istemeyen olursa örneğimizde de görüldüğü gibi tutanak tutarım, hiç de zor değil bunu anlamak. Ama bana öyle geliyor ki anlamayan sizlersiniz.

İVAN. Bu sadece vergi alınacak bir şeyi olanları ilgilendirir. Benim böyle bir şeyim yok, anlıyor musunuz? Ben dilbilimciyim, hayvan bakıcısı değilim.

Benim işim dilbilgisi, temel cümleler, yan cümleler. Özneler, anlıyor musunuz?

“Çiftçi çift sürüyor.” “Kim çift sürüyor?” “Çiftçi.” Çiftçi öznedir. Cümlenin ifade ettiği eylemi kimin yaptığını belirtiyor. Fakat koyunum yok benim, anlıyor musunuz?

MEMUR. Çiftçi çift sürüyor, siz de vergi ödüyorsunuz.

JORO. Dayanamayacağım artık! Tahammülüm kalmadı! Bu adamla anlaşmak olanaksız. Patlatacağım bir tane... (*Memura doğru atılır.*)

YEVGNİ. Dur. Sakin ol. (*Onu tutar.*) Sakin ol, lütfen!

JORO (*Çırpınır*). Ben ona öyle bir vereceğim ki.

MEMUR. Memura görev başında saldırı üç yıldan başlar. En hafifi.

JORO (*Gene çırpınır*). En hafifi mi diyorsun? Yok, yok en ağırı olacak, en ağırı!
YEVGENİ (*Joro 'ya güçlkle engel olmaktadır*). Rahat dur lütfen. Duyuyor musun beni? Rahat dur.

MEMUR. Ve yalancı tanıklıktan dolayı da üç yıl. Toplam altı yıl.

JORO. Kim yalancı tanıklık yapmış? Nerede görüyorsun bu yalancı görgü tanıklarını?

MEMUR. Önümde duruyorlar işte, hem de iki tane.

YEVGENİ. Bırakacağım şimdi.

MEMUR. Peki siz ne istiyorsunuz? Herkes vergisini öderken vergi ödememek mi? Öyle mi? (*Ara 'dan İkinci köylü yararlanır.*)

İKİNCİ KÖYLÜ. Bunun üzerine hepsi bekleme kuyruğuna girdi: Demek beklemek için dizildiler. Bekledikleri şey de bir at arabası, bir de sepetli motosiklet... (*İvan onu itip memurun önüne gelir.*)

İVAN. Şuna dokunmanızı istiyoruz. (*Ceketini çıkartır.*)

MEMUR. İstemiyorum.

İVAN. Haydi, dokunun.

MEMUR. Bu görev bana dokunmam için verilmedi,

İVAN. Elbette verildi! Dokunun şuna. Koyuna benziyor mu benzemiyor mu?

Bir yerinde koyun olduğu yazılı mı bakalım? İnceleyin... Rica ederim!...

Etiketine bakın. İç cebine bakın. Koyunlar genellikle burada otururlar, öyle değil mi? En sevdikleri yer orasıdır? İnceleyin, lütfen!

JORO (*Hâlâ Yevgeni tutmaktadır*). Ne yalvarıyorsun ona? Bırakın beni, ben kendi usulünce yalvaracağım ona. Maymuna çevirdi bizi. Yalancı tanıklarımız!...

MEMUR. Çıkınız! Derhal çıkınız, hemen şimdi!

JORO. Çıkmıyoruz.

MEMUR. Tekrar söylüyorum: Hemen çıkın buradan!

İVAN. Çıkmak mı? Siz gazeteleri okumuyor musunuz? “İnsana saygının her şeyin temeli” olduğunu söyleyen makaleleri, söylevleri, belgeleri okumuyor

musunuz? Benim gibi bir insana, bir insan olan bana böyle nasıl davranabiliyorsunuz?

MEMUR. Gazeteler özel olarak sizden söz etmiyor.

İVAN. Özel olarak benden söz etmeleri bu kadar önemli mi? Belki de tam benden söz edecekler. Gazetelerde yazarların ne önemi var?

MEMUR. Hiçbir önemi yok. Onlar kendi işlerine bakıyorlar, ben kendiminkine.

YEVGENİ. Siz kendi işinizi yapmıyorsunuz, asıl sorun orada değil! Siz insanları çıldırtıyorsunuz.

İVAN. Herkes gibi maymundan türememişsiniz siz, evraktan türemişsiniz, mülahazat haneleri, açıklama sütunları. Çocuklarınız da belgeler.

Buruşturuyorlar, çiğneniyorlar, hatta silinebiliyorlar.

JORO (*Çırpınarak*). Onu da silebiliriz! Onu da! Göreceksiniz!

YEVGENİ. Joro, sakın ol. O hiçbir şeyin soyundan gelmiyor. Katiyen hiçbir şeyin soyundan gelmiyor ve gelmeyecek,

MEMUR. Polis çağıracağım!

İVAN. Asıl biz polis çağıracağız.

MEMUR. Polis! (*Üç arkadaş çıkarlar.*)

9. SAHNE

Üç adam olanları öfkeyle yorumlayarak bir koridorda yürürler.

JORO. Gidip şefini bulalım, insanlarla alay etmek neymiş gösterir ona...

Aniden karşılıklarına ceketli, kravatlı biri çıkar. İvan'ın boyunu postunu inceler, ötekiler uzaklaşır.

İKİNCİ YETKİLİ. Nasıl oldu da seni hatırlayamadım?

İVAN. Neden, tanışıyor muyuz?

İKİNCİ YETKİLİ. Bir elektrikli ocağın yok mu senin?

İVAN. Ne dediniz?

İKİNCİ YETKİLİ. Elektrikli ocak diyorum, ocağın var mıydı?

İVAN. Yok. Niye?

İKİNCİ YETKİLİ. Herkes böyle söylüyor. Göreceğiz. (*Yürür.*)

YEVGENİ (*Geriye gelerek*). Bir tanıdık mı?

İVAN. Biraz incittik galiba. Elektrikli ocağım var mı diye soruyor bana!

JORO. Sakın itiraf etme. Bize bir koyun yeter!

10. SAHNE

Uzum süre dolaştıktan sonra, üçü bir kapının önünde buluşurlar.

İVAN. İçeri girip soralım. Bu böyle olmayacak.

YEVGENİ. Artık daha fazla kat çıkmam olanaksız. Sanki Everesti keşfe tırmanıyoruz! İn, çık, in, çık. Ter içinde kaldım.

JORO. Peki, ne bekliyoruz? Gidip soralım.

İçerden keman sesi gelmektedir, hüzünlü bir melodi. Takvim 1955'i göstermektedir. Tozlar içinde solmuş çiçekler. Belediye radyosu gönülleri yakan bir müzik yayınlamaktadır. Masanın arkasında artık saçları beyazlanmış bir adam sakın sakın elma soymaktadır.

İVAN. Sizi rahatsız ettiğimiz için lütfen bağışlayın bizi. Size bir akıl danışmak istiyorduk.

JORO. Yedinci kata çıkmak istiyorduk.

YEVGENİ. Şefin yanına.

İVAN. Ama merdiven üçüncü kata kadar çıkıyor ve bitiyor. Daha sonra duvar var. Duvarın arkasından daktilö sesleri, gülüş sesleri geliyor. Hiç kuşkusuz arkada çalışanlar var.

YEVGENİ. Bir başka merdiven aradık ama bulamadık. Tek bir merdiven var.

JORO. Tek merdiven ve önüne duvar örülmüş!

İVAN. Yedinci kata nasıl ulaşabileceğimizi söyleyebilir misiniz?

Memur ağır ağır başını sallar. Yedinci kata çıkmak isteyen bu insanlar şaşırtmıştır onu, sanki aya gitmek istiyorlarmış gibi.

JORO. Ne dedi?

YEVGENİ. Hiçbir şey. Başını salladı.

İVAN. Belki hoparlör yüzünden duymamıştır. (*Sesini yükselterek.*) Belediye radyosunun sesini niçin kısmıyorsunuz?

MEMUR (*Başını sallayarak*). İmkânsız.

İVAN. Niçin?

MEMUR. Merkezden yayınlanıyor, biz kapatamıyoruz.

JORO. Bir merkezden mi?

MEMUR. Kalorifer gibi.

İVAN. Yani bütün gün mü çalışıyor?

MEMUR. 1955 yılından bu yana.

JORO. Hiç durmadan?

MEMUR. Evet, hiç durmadan.

İVAN. Rahatsız olmuyor musunuz?

MEMUR. Her şeye alışıyor insan.

İVAN. Bakın yedinci kata çıkmak istiyoruz.

MEMUR. Dudum.

İVAN. Merdivenden çıkmak olanaksız. Önüne duvar örülmüş. Kuşkusuz bir başka yolu olmalı. Nasıl çıkabileceğimizi lütfen söyler misiniz?

MEMUR. Bilmiyorum.

İVAN. Bilmiyor musunuz? Ama burada çalışıyorsunuz.

MEMUR. Evet, 1960'tan beri.

JORO. Nasıl çıkıyorsunuz oraya?

MEMUR. Ben yedinci kata hiç çıkmadım.

İVAN. Nasıl olur? Ne var, ne yok hiç merak etmediniz mi? Görev için çağırılmadınız mı?

MEMUR (*Başını sallayarak*). Hayır.

İVAN. On beş yıldır?

MEMUR. Yedi ay.

İVAN. İnsanlar aya gittiler, şimdi Mars'a gidecekler.

MEMUR. Evet söylediler, öyle bir şey olmuş. Herifler delirmiş.

İVAN (*Arkadaşlarına bakar*). Sizi rahatsız ettiğimiz için lütfen bağışlayın bizi.

Çıkarlar, ama İvan beklenmedik bir sezgiyle geri döner. Bir sandalyeye çıkar, elini uzatıp hoparlörün düğmesini çevirir. Hoparlör susar. İvan Memur'a bakar.

MEMUR. 1970 yılında emekliye ayrılan meslektaş kendiliğinden susmadığını söylüyordu, bir merkezden yönetiliyormuş!

İVAN. Kalorifer gibi.

MEMUR. Evet.

İVAN. Ve siz de tam 15 yıldır bunun doğru mu yanlış mı olduğunu araştırmadınız, öyle mi? Bir kez olsun sandalyeye çıkmadınız ve kolunuzu uzatmadınız? 15 yıldır burada uyukluyorsunuz, tıpkı bir örümcek gibi...

Kemanlar, müzik... Çürüyeceksiniz. Sizin gibi pislikleri temizlemek için esas bir reorganizasyon gerekecek! Çöplüksünüz siz... çöplüksünüz... çöplük. (*Çıkar.*)

Memur kalkar, elmasını soyarak seyircilere yaklaşır.

MEMUR. On beş yıldır burada çalışıyorum. Birçok reorganizasyon oldu, durmadan yöneticiler değişti, yeni çalışma yöntemleri uygulandı, yeni eşyalar geldi... ama ben hep buradayım. Ve uzun süre burada kalacağım. Niçin biliyor musunuz? Çok basit, çok çocukça: Çocuklar savaşıklık oynarken tek bir kumandan vardır, geriye kalan herkes rütbesiz erdir. Ama kimse er olmak istemez ve çingâr bundan çıkar. Bana gelince, ben asker olmayı kabul ettim. Başkaları bana kimin komut vereceğini öğrenmek için varsın aralarında boğuşsunlar. Onlar boğuşurken hayat devam ediyor. Ebedî bir oyundur bu ve kazanan ben olacağım her zaman. Size bunları söylüyorum, çünkü o da (*İvan'ın çıktığı kapıyı gösterir.*) bir kuyruklu yıldız, bir komet. Yıllar boyunca ben neler gördüm, ebediyen parlayacaklarını sanan kuyruklu yıldız meslektaşlar... Ömür boyu parlayacaklarını düşünürler. Oho kaç tanesini tanıdım ben bunların. Olayların, işlerin akışını değiştirmeye kalkışmışlardı, ama iki, üç yıl sonra hepsi söndüler ve dumanlarının kokusu uzun süre koridorlarda kaldı. Hepsi de dünyayı değiştirmeyi hayal ediyorlardı, Kristof Kolomb, Einstein, Galileo olmak istemişlerdi... Peki sonra? Hepsi pırrrr! Ama ben kaldım. Ve kalacağım. Niçin biliyor musunuz? Çünkü ben hiçbir şeyi değiştirmek istemiyorum. Ona gelince, (*Kapıyı gösterir.*) evet, yanıyor o. Evet yanıyor. Dumanın kokusu geliyor burnuma.

11. SAHNE

İvan, asılı asansördeki adamın yanına gelir. Adam etafi, sayaçlarla, beynin ve öteki organların çalınmalarını gösteren bilgisayarlara, kayıt aletleriyle, grafiklerle sarılı.

İVAN. Neyiniz var? Kendinizi iyi hissetmiyor musunuz? Ne bunlar?

ASANSÖRDEKİ ADAM. Kayıt yapıyorlar. Her titreşimi, her kalp atışını, her nefes alışını... Tıp... işte böyle bir şey... Her şeyi kayıt ediyorlar.

İVAN. Kayıt konusunda üstümüze yok, şampiyonuz. Bizde bütün düzensizlikler bilinir. Ama sizi asansörden çıkarmaya gelince, başaramazlar. Neden yapıyorlar bu incelemeleri?

ASANSÖRDEKİ ADAM. Ha, benim için değil. İnsanlık için. Uzun süre havada asılı duran ilk insan benim, tıpkı Gagarin gibi. Peki, benim gibi havada asılı duranlara yardım olacak bu incelemelerin.

İVAN. Asansörü zamanında onarabilselerdi, hiçbir inceleme gerekmezdi. Şimdi, sizin sayenizde, en azından beş kişi araştırma uzmanı olacak. Ama siz asansörde kalacaksınız.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Yanılıyorsunuz. İnsanlık için asılı kalıyorum ben.

İVAN. İnsanlık asansörlerine iyi bakım yapsa çok daha iyi olacak. Nasıl dayandığınızı soruyorum kendime. Böyle nasıl sakın sakın konuşabiliyorsunuz, hâttâ biraz da gururla.

ASANSÖRDEKİ ADAM. İnsan her şeye muktedirdir. Gazete böyle yazıyor.

İVAN. Ah evet, size gazete geldiğini unutmuştum.

Joro ve Yevgeni girerler.

YEVGENİ. Neredeydin? Her yerde seni aradık.

JORO. Yedinci kata çıkmak olanaksız. Karış karış her yere baktık. Her deliğe. Olanaksız.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Eskiden herseye asansörle çıkılıyordu. Ben asılı kalmadan önce.

İVAN. Peki şimdi?

ASANSÖRDEKİ ADAM. Yedinci kata çıkmak için, zemin kata inip bu binadan çıkacaksınız ve yandaki binaya gireceksiniz.

JORO. Ne yapacağız komşu binada?

ASANSÖRDEKİ ADAM. Onların altıncı katından bizim binaya geçilebilir.

Planlama bölümlerinden. Asansörün onarılmasına kadar geçici bir kapı açıldı

orada. Girmenize izin verirler mi bilemem, ancak herşeye rağmen denemelisiniz. Ama kapıcıya dikkat edin ha, çünkü her şey onun elinde. Kızdırmayın onu, şapkanızı çıkartın; Öğrenim konusunu açacak olursa ilkokuldan fazlasını okumadığınızı söyleyin.

YEVGENİ. Zarfın içinde bir şeyler de vermek gerekir mi?

ASANSÖRDEKİ ADAM. En önemlisi öğrenim. İlkokul üçten fazla okuduğunuzu kesinlikle söylemeyin. Yoksa bırakmaz kapıdan.

Üçü de çıkarlar. Adam, asılı asansördedir. Sessizlik. Kayıt cihazları cızırdar. Asılı asansördeki adam İngilizce ders çalışır.

12. SAHNE

Üç arkadaşın çıkmasın dan hemen sonra İkinci yetkili gelir. Düşüncelidir, elinde iki adet elektrikli ocak vardır.

İKİNCİ YETKİLİ. Nasıl oldu da kim olduğunu hatırlayamadım? Nerede çalışıyordu bu? “Suda yüzenler”de mı? Hayır, onların hepsini tanırım... Nerede çalışıyordu acaba? Nasıl olur da hatırlamam?

Bu sırada üç arkadaş geri dönerler. İkinci yetkili en önde giren İvan'ın önünde durur ve ilkin içeri girer.

İKİNCİ YETKİLİ. Riskler ve korunma tedbirleri kursuna tabii tutuldun mu?

İVAN. Ne? Bana mı soruyorsunuz?

İKİNCİ YETKİLİ. Riskler ve korunma tedbirleri kursun var mı?

İVAN. Hayır. Ne biçim Riskler ve korunma tedbirleri kursu bu?

İKİNCİ YETKİLİ (*Memnun*). Bir gün enseleyeceğim seni. (*İvan'ın arkasındaki Joro'ya.*) Sende de yok... (*Joro'nun arkasındaki Yevgeni'ye.*) Seni de suç üstü yakalayacağım... (*Çıkar.*)

JORO. Tanıdığın biri mi? Galiba elektrikli ocak tamircisi.

YEVGENİ. Sanki bir şeyi kastediyor gibiydi.

İVAN. Kesinlikle tanımıyorum. Hali normal değil.

JORO. Sanki bizim halimiz çok iyi. Bizdeki çeki düzen süper mi? Bu koridorlarda perişan olup, delireceğiz artık.

13. SAHNE

ASANSÖRDEKİ ADAM. Eee, n'oldu, içeri bırakmadı mi sizi?

JORO. Nasıl bıraksın! İvan üniversitede öğretim üyesi olduğunu söyledi.

“Üniversitede öğretiyorum” dedi ona!

İVAN. Alt tarafı, cinayet işlemedim. Bulgarca bilip bilmediğimi sordu, yani susacak mıydım? Herif ilkokuldan fazla okumadı diye susacak mıydım yani?

JORO. Ünivesitede öğretmenim diye ne yapayım, öleyim mi? Biz ders verenler... bizi köpekler yesin... Her yerde bunu anlatıyorsun... Öğretiyorum... öğretiyorum... Bu tür hocalarla oyalanıp, sadece yarına kadar zaman kaybına uğrayacağız... Alfabeye yeni başlalığımızı söyleseydin adama, çoktan işimizi halletmiştik.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Durun. Anladığıma göre, yedinci kata çıkmak istiyorsunuz. Ama kimse böyle ulaşamaz oraya. Ben buradan her şeyi görüyorum.

YEVGENİ. Peki nasıl yapalım?

ASANSÖRDEKİ ADAM. Yedinci kat çok yüksek. Oraya aşama aşama çıkmak gerek: Birinci kat, ikinci kat, üçüncü... Burada işler böyle yürür.

JORO. Haydi, düşün yola, yoksa sinirlenmeye başlıyorum.

14. SAHNE

İki masa, konserve kutularında çiçekler, iki memur, biri tadin, biri erkek. Kadın çalışırken çaktırmadan aynaya bakmaktadır. Erkek memur birden deli gibi sıçrar, sandal yeyi devirir, dolaba atılır. Cebinden heyecanla anahtarları çıkartır ve dolabı açar. Kapı şaklar, memur çevik bir hareketle eğilir ve... iki fincana kahve koyar.

MEMUR. Az kalsın taşıyormuş, dalmışım... İşte tamam. (*Fincanı kadın memura uzatır.*) Kahretsin, bu elektrikli ocak çok çabuk ısıtıyor, eskisi gibi değil. Daha fişini takar takmaz kahve taşıyor. (*Zevkle içer.*) Harika... harika...! Her defasında sen neden korkuyorsun? Yalnızca izin verilen şeyleri yapacak olsaydık hayat çöle benzerdi... Haydi sakinleş Dermendciyeva!... Gevşeyin biraz, yapmayın böyle... Ayrıca dolapta bir yangın söndürücü de var. Her türlü önlemi almış bulunuyorum... Dermendciyeva, Sen galiba Peygamberimizin on emrini yerine getiriyorsun ha... (*Güler.*)

Joro hızla girer. Memur fincanı bir dosyanın altına saklar. Dermendciyeva'nın fincanı hep aynı yerdedir.

JORO. İyi günler.

MEMUR. Mutlu günler. Konu neydi?

JORO. İvan Antonov hakkında.

MEMUR. Dilbilimci mi?

JORO. Evet.

MEMUR. Zor ve karmaşık cümlelerle meşgul, öyle değil mi?

JORO. Aynen.

MEMUR. Kılılı bir ceket satın almış? Ve bunu biraz kırtırmak zorunda kalmış?

JORO. Tamamen doğru.

MEMUR. Şimdi vergisini ödemesi isteniyor, öyle mi? Daha dün tam anlamıyla normal bir yurttaştı, şimdi herkes bir koyun gizlediğine inanmış durumda?

JORO. Doğru.

MEMUR. Ama doğru değil!

JORO. Hiçbir şey saklamıyor. Onu çocukluğumdan beri tanırım. Koyunlarla hiç ilgilenmedi. Bütün gün okurdu.

MEMUR (*Kurulmuş makine gibi*). Evet evet, kitap, dünyaya açılan bir penceredir. Anlıyorum...

Yevgeni de hızla girer, ardından İvan.

YEVGENİ. Koyunlara tahammülü yoktur, organik bir tiksinti, bir alerji.

İVAN. Bir hata, bir yanlışlık, anlıyorsunuz değil mi? Ama kimse inanmak istemiyor buna.

MEMUR (*Joro 'ya*). Kim bunlar?

YEVGENİ. Arkadaşları.

MEMUR. Kimin arkadaşları?

YEVGENİ. Arkadaşları, İvan Antonov'un arkadaşları. Bizimle birlikte büyüdü. Bir koyunu olmuş olsaydı elbet biz de görüldük.

MEMUR (*Durumu kavramak için biraz durur*). Dinleyin, bay Antonov...

Antonov sizsiniz, değil mi?

İVAN. Evet.

MEMUR. Dinleyin bay Antonov, hayvancılığımız hakkında herhangi bir fikriniz var mı?

İVAN. Hayır. Hayatım tamamen bu konunun dışında geçti.

MEMUR (*Kaygılı*). Ciddi sorunlarımız var, bay Antonov. Bunu sizin önünüzde itiraf etmek zorundayım. Sürülerimizi hızla çoğaltmamız... yeni verimli alanlar açmamız... ot sorununu çözümlenmemiz lâzım, eleman sorunu da var; göç canına okudu kırsal bölgelerin... artık çoban kalmadı.

İVAN. Anlıyorum.

MEMUR. Cins hayvan ithal ediyoruz... günde üç kez sağma yöntemini deniyoruz... Pek tabii büyük başarılar kazanlık, başarıdan başarıya koştuk. Daha kısa bir süre önce, bir koyun yılda 28 litre süt veriyordu. Şimdi 67 litre veriyor. Koyun yetiştiricilerin çoğu lise mezunu... Bazıları gece kurslarına gidiyor... Ama bu sorunları ortadan kaldırmıyor. Var, hâlâ yapılacak çok şey var, bay Antonov, daha çok çalışmamız lâzım. Var. Bugün öylesine önemli bir aşamada bulunuyoruz ki bir hayvancılık sektörü ya olacak ya da olmayacak. Aradaki detayı anlıyorsunuz, değil mi?

İVAN. Dinleyin, sanırım bir terslik var. Buraya bir ceket işi için geldim, anlıyor musunuz? Vergisini ödemem istenen bir ceket...

MEMUR (*Düş kırıklığına uğramış*). Ama bay Antonov!... Zeki bir insansınız siz, lütfen yapmayın böyle!... Hayvan sayımızı arttırmanın, hayvanlarımızı çeşitlendirmenin önemi küçümsenirken, kentlere benzer köyler kurmak için hayvanlarımız boğazlanırken geçmişin hatalarından söz etmenin sırası mı şimdi?

İVAN. Belki akıllıyım, ama bir türlü anlamıyorum. Hayvancılığın çeşitlendirilmesiyle benim ilişkim ne, gerçekten anlamıyorum. Size başka bir iş için geldim ben,

MEMUR. Sorun işte burada bay Antonov. Şu anda her koyun önemli bizim için! Bir tane olsun biz onu önemsiyoruz. Kendisine güvenebileceğimiz biri çıkmayacak mı? Bir koyunu, üzerini düşüncesizce çizip atamayız. Sizin koyunuza bel bağlıyoruz, doğru ve bizim plânlarımızda sizin koyununuz çok önemli bir yer tutuyor.

İVAN. Benim koyun mu?

JORO. Onun koyunu mu?

YEVGENİ. İvan'ın koyunu mu?

MEMUR. Evet, koyununuz. Ne kadar et, ne kadar süt, ne kadar yün vereceğini daha şimdiden hesapladık. Ona güveniyoruz.

İVAN. Planlarınız şimdiden hesaplanmış ha!

MEMUR. Çocuklar sütünü bekliyorlar, bay Antonov. Sizin çocuğunuz, benimki, onlarınki... (*Joro ve Yevgeni 'yi gösterir.*) Onları ondan yoksun bırakmak ister misiniz?

İVAN. Onları neden yoksun bırakacak mışım?

JORO. Bir dur hele. Hangi çocuklar?

MEMUR. Böylesine önemli bir anda, herkes kendi payına düşeni vermelidir.

İVAN. Benim payımda koyun mu oluyor?

MEMUR. Biliyorum, biliyorum, çok zor. Ama biz yalnız değiliz. Şehirde koyun yetiştirmek gerçek bir kâbustur. Ama sizi kaderinizle başbaşa bırakmıyoruz, size bir kitap vereceğiz... (*Kitabı gösterir.*) Koyunları kırmak için kimyasal metot, enteresan bir yenilik. Koyunların yiyeceğine belli bir miktarda siklofosfamid katılıyor. Altı gün sonra yün kendiliğinden düşüyor.

İVAN. Olamaz!

MEMUR. Hayvanlara ve yüne kesinlikle zararsız bir metot. Tavşanlar üzerinde başarıyla denendi. Tavşanınız var mı?

İvan 'ı memurun sözleri düşündürür.

JORO. Hayır, hayır, kesinlikle hayır!

MEMUR. Ah evet, sadece koyun. Çok yazık. Ancak bir tek sorun var. Yünler dökülünce hayvanlar çırılçıplak kalıyor, o zaman onları üç hafta boyunca sıcak bir yerde tutmak gerekiyor. Ama çok da korkunç bir şey değil bu, çünkü özel hayvanlara bakacak kişilerin ücretleri sorununu da hukuksal olarak halletmiş bulunuyoruz.

JORO. Demek nihayet çözümlendi?

MEMUR. Çözümlendi.

JORO. Öyleyse, kendisi ders verirken üniversite karşısındaki bahçede koyunu otlatmaya götürecektir bir çoban bulacak demek ki?

MEMUR. Elbette.

İVAN. İki ders mollasında kontrol de yapabilirim?

YEVGENİ. Sahiden ve gerçekten büyük bir kazanç bu. Peki bir yağmurluk da verilecek mi adama?

JORO. Bir de el radyo seti?

İVAN. Madem ki bir çoban kiralayabiliyorum, yağmurluk da verilecek elbette. Yetiştirme yöntemi konusunda bilgim bulunduğuna göre, yapacak tek şey kalıyor. Nedir biliyor musunuz? Bir koyun edinmek! Öyleyse, bu durumda, bir koyun edinmek için elimlen geleni yapacağım.

MEMUR. Böyle konuşmayın lütfen bay Antonov! Zeki bir insansınız siz.

Gizleyecek yerde gurur duymalısınız koyununuzla.

İVAN. Gururlu olmasına çok gururluyum, ama koyunum yok, anlıyor musunuz beni? Sizinle hangi dilde konuşmak lâzım?

MEMUR. Koyununuz yoksa, bir tane satın alıp yetiştirmek zorundasınız.

Göçten, dağlık arazilerden, büyük otlaklardan, geçmişin yanlışların söz ettik.

Yurttaşların toplumsal davranışları, olgunlukları böyle ortaya çıkar. Ama sizin durumunuzda, ki koyun çoktan hazır, gerçekten aklım almıyor, şaşırdım...

Üstelik gençliği, öğrencileri, öğrenci gençliği eğitiyorsunuz. İnsan onlara ne öğrettiğinizi düşünüyor doğrusu... Onları siz mi eğitiyorsunuz? İyi değil, bay Antonov, iyi değil, kötü bir misal... Ve bu iki insan, size refakat eden bu iki yakışıklı delikanlı... Sizlere eşlik ediyorlar... Neyin peşindesiniz arkadaşlar?

Koyunun olmadığını kanıtlamaya mı? Belki siz de, siz de ysalara aykırı olarak koyun yetiştiriyorsunuzdur? Belki de gizlice süt ürünlerinin ticaretini yapıyorsunuzdur?

JORO. Bu adam bizim gibi suçsuzu ipe gönderir vallahi.

MEMUR. Gönderirim!

Uç arkadaş çıkarlar.

DERMENDCİYEVA (*Usulca*). Ortada koyun olmadığını anlamadınız mı?

MEMUR (*Şaşırmış*). Ne?

DERMENDCİYEVA. Koyun moyun yok ortada.

MEMUR. Dermendciyeva, senin dilin cözüldü galiba... Ne söylediğinin farkında mısın?

DERMENDCİYEVA. Ortada koyun olmadığını söyledim, bu hemen anlaşılıyor!

MEMUR. Koyun yok mu?... Dermendciyeva, iyi misiniz siz?

DERMENDCİYEVA. İyiyim ne var?

MEMUR. Ne dediğinin farkında mısın?

DERMENDCİYEVA. Bence, tartışılacak bir şey yok, sadece yanlış düzeltmek yeter,

MEMUR. Ne diye durmadan “yanlış”, “yanlış” deyip duruyorsun? Kim hata etti? Ve niçin yanlış olacakmış? Ve koyun olmadığından sen nasıl bu kadar emin oluyorsun?

DERMENDCİYEVA. Şöyle veya böyle ona inanıyorum.

MEMUR. Adamın doğruyu söylediğine inanıyormuş hanımefendi! Biz kilise görevlisi olmayalım? Senin inancından bana ne? Sektör araştırması yapıldı mı? Yapıldı! Belgeyi imzalamış mı? İmzalamış. Kimlik kartının numarası var mı? Var! Numara da tutuyor! Ve sen bana tutturmuş iman, güven hakkında behsediyorsunsun!

DERMENDCİYEVA. Kendilerine inanmayacaksak, neden insanlara inanmamız gerektiği söyleniyor peki?

MEMUR. Buna bir şeyler oluyor... Yıllardır burada çalışıyor, sessiz, sakın, sesi bile çıkmaz, ama aniden ne oluyor. Dermendciyeva, istersen çık biraz hava al, biraz hava almak ister misin? Tamam mı Dermendciyeva?

DERMENDCİYEVA. Benim için kaygılanmayın. Bir şeyim yok. (*Acı acı gülümseyerek.*) Yıllarca susuyorsun, ama bir gün ne düşündüğünü söylüyorsun, o zaman senin delirdiğini sanıyorlar.

MEMUR. Dermendciyeva, Dermendciyeva... Yine de yalvarırım!

DERMENDCİYEVA. Balıklar konuşacak olsa, olağanüstü bir olaydır bu, değil mi? Çünkü susmalarına alışmışsınızdır.

MEMUR. Demek öyle mi Dermendciyeva? Bak sen... Tanrım, ben de kendini iyi hissetmiyorsun sanmıştım.

DERMEHCİYEVA. Elbette ki kendimi iyi hissetmiyorum. Ama azıcık aklınız olsaydı, burada çalıştığım yıllar boyunca kendimi iyi hissetmediğimi farkederdiniz. Sürekli gözünüzün önündeydim.

MEMUR. Bana öyle geliyor ki giderek daha da kötüleyeceksiniz.

DERMENDCİYEVA. Fıkrayı bilirsiniz: “Eğer 60 yaşına ulaştıysanız ve bir sabah uyandığınızda hiç bir yeriniz ağrıyorsa, bu öldünüz demektir.” Biraz değişik anlamda herkesle ilgili bir durum, yalnız 60 yaşındaki insanlarla ilgili değil.

MEMUR. Ben, bir yerimin ağrımasını tercih ederim. Ne 60 yaşında, ne de önce. Sizin yerinizde olsaydım mesai saatlerinde ve yabancıların önünde böyle fıkralar anlatmazdım.

DERMENDCİYEVA. Fıkralardan söz açıldığına göre, sizin hayvancılık hikayelerinizin daha komik olduğunu söylemek zorundayım.

MEMUR. Dermendciyeva, haddinizi bilin!

DERMENDCİYEVA. Bir gün aşılması gerekiyordu! Demek ki bugün olması yazılıymış.

MEMUR. Sınırların aşılması cezasız kalmaz Dermendciyeva!

DERMENDCİYEVA (*Alaycı*). Yüzlerce sınır aşmış biri gibi konuşuyorsunuz.

MEMUR. Hayır, daha sonra başa gelenlerin bir tanığı olarak!

DERMENDCİYEVA. Ben bıktım artık tanık olmaktan. Tanık olarak yeterinden fazlayız. Bazan bir stadyumdayım gibi geliyor bana. Eyleme katılmak istiyorum.

MEMUR. Hangi eyleme Dermendciyeva?

DERMENDCİYEVA. Belki ben de bir koyun alıp yetiştireceğim.

MEMUR. Alay mı ediyorsunuz?

DERMENDCİYEVA. Onlarla gideceğim. Çünkü siz sorunu çözmek için hiçbir şey yapmayacaksınız, tanıyorum sizi.

MEMUR. Onlarla mı? Truva atı mı olmak istiyorsunuz? Meslektaşlarınızın karşısında mı yer alacaksınız?

DERMENDCİYEVA. Evet.

MEMUR. “Manastır dar geldi ruhuma” durumu, ha? Haydi, haydi Dermendciyeva, “Yol korkunç, ama şanlı”. Eğer işsiz kalırsanız, bize gelin, belki bir şey ayarlayabiliriz. Biz de insanız.

DERMENDCİYEVA. Size şimdiden teşekkür ederim. (*Çıkar.*)

15. SAHNE

Ayakta yemek yenen self-servis lokantalarındaki gibi yüksek bir masa. Üç arkadaş kahve içmektedir. Dermendciyeva gelir.

DERMENDCİYEVA. Sizinle geliyorum. Sorununuzu çözmek için parmağını bile oynatmayacak. İyi tanırım onu.

JORO. Bizim ekipte tek kadın eksikti! Siz hangi akılla yaptınız bunu! Çok geç olmadan hemen geri dönün.

DERMENDCİYEVA. Ben asıl hangi akılla orada durduğumu bilmiyorum.

YEVGENİ. Ama ciddi ciddi düşünün. Burada çalışıyorsunuz. Şaka değil bu.

DERMENDCİYEVA. Düşünmek!... Kaç yıldır düşündüğümü biliyor musunuz siz? Ömrümün yarısı nerdeyse geçip gitti, artık unuttum bile... Sabahleyin komşunun çocuğu uyandırır sizi, çünkü şu ya da bu nedenle dayak yiyordur, ama “gerçek neden” oturdukları ev çok küçüktür ve birbirlerine tahammülleri kalmamıştır. Daha sonra tramvayda tepenize çıkarlar, geç kaldığınız için kapıcıdan fırça yersiniz, merdiveni çıkarken yemeye çalıştığınız çörek taş gibi serttir. Bilim teknik dergisine bir göz atarsınız, çiçekleri sularsınız, biraz nefes aldıktan sonra işe koyulursunuz; dosyalar, fiş kutuları... yazarsınız, yazarsınız,

susarsınız ve pencereden dışarı baktığınız zaman sanki güvercinleri uçarken görüyormuş duygusuna kapılırsınız ve elinizde olmaksızın kollarınızla kanat cirparsınız; ama sonra kollarınız yana düşer, tekrar dosyalara dönmek için bundan hemen vazgeçersiniz. Dışarda yağmur yağıyordur, size İlkbahar başlamış gibi gelse de, sıcak geceler uyumanızı engellese de yapraklan örter kar. Bir şey geçsin diye beklersiniz, biri gelsin... Ardından tekrar İlkbahar gelir, yaz parmaklarınızın arasından kayar ve yıllar geçer... Sokakta sana yalan söylerler... seni sinemaya götürürler... size bir el uzatırlar sonra da... ama kimse gerçekten konuşmaz... dinlemez sizi, yalnızca sizi baştan çıkartmaya çalışırlar... İş arkadaşınız yatmak ister sizinle, ama çekici hiçbir yanı yoktur, ne yakışıklıdır, ne zekidir, hâttâ budala bile değildir... bir hiç, sıradan biri ve korkak; siyah çoraplar giyer, size önereceği plâğı dinlemektir, ama tek bir plâğı bile yoktur... Bu mu hayat? İnsanlar böyle mi yaşıyorlar?... Kantinde öğle yemeği: et ve patates. “İvanov’un karısının dişçiyile çıktığını biliyor musunuz?” Tatlı: Sütlaç. “Şu sırada lüks ayakkabılar satılıyor, ama çok pahalı.” “Evet pahalı, çok pahalı. Ah şu Georgiev? Ne beceriksiz, ne yeteneksiz! Bu kadar uzun bir süre burada nasıl tutuyorlar onu...” Sonra tekrar dosyalar fişler ve tramvayda tepenize binenler. İşte yıllar böyle geçip gider, hayat akıp geçer. Ne Marie Curie oldum, ne de Sophia Loren, ne de bir uzun yol kaptanının karısı. Küçükken kuş olmak isterdim. Rüyamda hep uçtuğumu görürdüm, uçtuğumu... (Ara.) Ve siz bana oraya dönmemi öğütlüyorsunuz, öyle mi? Sağolun, istemem artık. Kimin canı çekiyorsa o gitsin. Uygun ücret, insancıl iş arkadaşları, iş tembel işi. Aday varsa, hemen gitsin oraya, iş açık.

Üç arkadaş susarlar. Dermendciyeva ilara bakar, sonra karışık duygular içinde bakar onlara.

DERMENDCİYEVA. Hiç korkmazın, genellikle, konuşmam, şimdi bir istisna. Bununla birlikte on yılda bir kez ağzımı açmam hiç de fena değil, değil mi? On yılda bir kez olabilir!

16. SAHNE

Dördü yapılar orasında yollarına devam ederler. Bir kapının önünde dururlar.

DERMENDCİYEVA. Burası işte. Çok akıllı biridir, bizi anlamaması imkânsız. YEVGENİ. Ben de bundan korkuyorum.

DERMENDCİYEVA. Gücü yetiyorsa bize yardım edecektir, eminim bundan.

İVAN. Haydi girelim. (*Girerler.*)

Yerde bir çocuk oynamaktadır. Döşemenin üzerinde küçük halılar vardır.

Ocaktaki tencereden buhar oılmaktadır. Bir çekyat, somya, sandalyeler, bir dolap, bir televizyon, bir buzdolabı, duvar landa aile fotoğrafları, bir takvim, damalı örtüsüyle bir masa, bir yağ-sirke takımı, vb. Beyaz önlüklü bir katın soymaktadır, kısacası, sevimli bir aile tablosu.

EV SAHİBESİ. Günaydın! Girin, rica ederim... (*Onlara yer gösterir.*) Yatağın üzerine oturabilirsiniz... Oturun lütfen... Lütfen bağışlayın beni, yerimiz çok dar, yeterince sandalyemiz de yok... Tek odaya sığışmak zorunda kalınca insan...

Yahnı yapmak için patates soyuyordum. (*Önlüğünü çıkartır.*) Mircho, konuklara bir şey ikram et...

Konuklar iyice afallamıştır. Çocuk dolaptan aldığı şeker kutusunu konuklara sunduktan sonra yerine koyar ve yerde kamyonuyla oynamaya devam eder.

Sıkıcı bir sessizlik. Ziyaretçiler ne yapacaklarını bilemezler.

EV SAHİBESİ. Galiba hava bozuyor...

JORO. Serinliyor.

İVAN. Mevsim dönüşümüne göre kışa az kaldı.

JORO. Evet, yapraklar dökülmeye başladı... (*daha yüksek*) ağaçların yaprakları.

EV SAHİBESİ. Çok yağmur yağdı geçen yıl.

Şessizlik.

DERMENDCİYEVA (*Bu ezici sessizliği kırmaya çalışarak*). Sevimli bir çocuk.

Senin adın ne bakalım delikanlı? (*Delikanlı susur.*)

EV SAHİBESİ (*Gözleri yaşlı*). Yarı resmi olarak, Svetomir.

DERMENDCİYEVA. Yarı resmi mi? Peki resmi olarak?

EV SAHİBESİ. Resmi olarak adı yok.

İVAN. Adı yok mu? Ama bir adı var.

EV SAHİBESİ. Listede olmadığı için bu adla kayıt yaptırmayı kabul etmediler.

DERMENDCİYEVA. Kim reddetti? Hangi liste?

EV SAHİBESİ. Nüfus memurluğunda, bir güzel adlar listesi var. Bu adlardan birini seçmek gerekiyor. Yoksa çocuğu kaydetmiyorlar. Doğumevinde bu adı vermiştik. Nasıl vazgeçeceğiz bu isimden? Rica ettik, türlü türlü yalvardık, mümkün değil; Listede yer almıyor, hepsi bu kadar, yapacak bir şey yok. Bu sebepten çocuğun adı yok. Resmi olarak hiçbir yere kayıtlı değil, sanki hiç dünyaya gelmemiş gibi.

DERMENDCİYEVA. Affedersiniz, bilmiyordum... Nasıl dayanıyorsunuz...

EV SAHİBESİ. Ah, önemli değil, alıştım.

DERMENDCİYEVA. Yanakiev'in çalıştığı yer değildi mi burası? Onun bölümü burada değil miydi?

EV SAHİBESİ. Biz beş yıldır burada oturuyoruz, ama Yanakiev'i tanımıyorum.

Belki daha önceleri çalışıyormuş.

DERMENDCİYEVA. Beş yıldır burada mı oturuyorsunuz?

EV SAHİBESİ (*Doğal bir şekilde açıklar*). Evet. Sokağı genişletmek için bizim evi yıktılar, güya hemen bir başka daire vereceklerdi. Ama olmadı, biliyor musunuz, büyük bir konut sıkıntısı var, sırada da bir yığın bekleyen... Oda önermiyor değillerdi, ama önerdikleri nedense hep yıkılacak binalarda oluyordu, daha taşınalı iki hafta olmadan binayı yıkıyorlardı, haydi gene yollara, birkaç hafta sonra yıkılacak bir başka binaya. Simdi genişletilecek çok sokak var. Zamanımızın çoğunu böyle geçiriyorduk, bir binadan ötekine taşınarak, birinden ötekine göçerek. Ama çocuk doğunca, artık yolculuk yapamaz olduk ve buraya gelip kapının önüne yerleştik. Durum acildi ve bize bu odayı verdiler. Bu büroydu. Elbette geçici olarak verildi sorun çözülene kadar, bir başka yer beklerken...

İVAN. Ama burası bir devlet dairesi! Nasıl yaşıyabiliyorsunuz burada?

EV SAHİBESİ. Ah, alışıyor insan. Hâttâ bazı yararları bile var, diyelim ki bir belgeye, bir bilgiye ihtiyacınız var, suyun başındasınız. Çarşıya alışverişe çıktığım zaman komşu kalem odalarındaki memurlar yemeğin dibinin tutmamasına ve evladımıza gözkulak oluyorlar. İyi komşularımız var, şikayet edemem... Ama kocam daha zor alıştı, ama şimdi o da hoşnut durumdan... Sonuç olarak hoşnutuz... Bu Yanakiev kara gözlü, gözlerini kırpıştıran orta boylu biri değil mi?

DERMENDCİYEVA. Evet, aynen.

EV SAHİBESİ. Üst katta, tam bizim bir üstümüzde. Birinde nane kokusu almış geldi. Ufak tefek biri, çocukluğundan beri nane seviyormuş. Fasülye pişirmiştım, kendisine bir tabak ikram ettim... Bizimle yeseydiniz?... Yahnı az sonra hazır olur.

İVAN. Hayır teşekkürler, Yanakiev'le bir işimiz var.

EV SAHİBESİ. Nasıl isterseniz, ama az sonra hazır olurdu...

Yevgeni, Dermendciyeva ve İvan çıkarlar. Bu arada Mirço 'yla oynamaya başlayan Joro (Birbirlerine kamyonu paslaşıyorlardı) Ötekilerin uzaklaştıklarını görmeksizin oyuna devam ederler. Az sonra, İvan geri döner.

İVAN. Ne yapıyorsun?

JORO. Kalıyorum.

İVAN. Kalıyor musun?

JORO. Çocukluğumdan beri yahnıyı severim. Benim baş yemeğimdir.

İVAN. Ama biz Yanakiev'in yanına gidiyoruz.

JORO. Ben gelmiyorum.

İVAN. Gelmiyor musun? Eğer karnın açıktıysa bekleyebiliriz seni.

JORO. Hayır.

İVAN. Joro, şakayı bırak. Gidip gerçeği kanıtlayacağız, koyun olmadığını göstereceğiz... Sen gelmek istemiyor musun... Nasıl gelmezsin??

JORO. Yoruldum artık, canıma tak etti, yürümekten bıktım, kanıtlamaktan bıktım, kavga rezalet çıkarmaktan, merdiven çıkmaktan bıktım. Koridorlarda yürümekten, gerçeğin peşinde koşmaktan bıktım. Artık yürümek istemiyorum, burama geldi. 42 yaşımdayım. Artık genç değilim, bir ailem, çocuklarım olsun istiyorum, karım beni önlükle karşılasın istiyorum... Zaman akıp geçiyor, bir koyunun peşinde koridorlarda koşmaktan mahvolduk, kimse nasıl kurtulacağımızı bilmiyor, belki de hiç beceremeyeceğiz... Biliyorum, çocukluk arkadaşımız bizler, ama ben bir insanım ve herkes gibi yaşamak istiyorum.

Dünyaya bir kez geliyor insan.

İVAN. Bir gayret daha, sadece bir kat!

JORO. Bir kat daha. Peki sonra? Şimdiye kadar bir yığın kat gördük... Hayır, artık gücüm kalmadı, yarım kat için bile olsa gücüm kalmadı. Yahnı yedikten sonra çekip gideceğim.

İVAN. Bizim halimizi anlayabilecek, entelektüel biriymiş, sen de duydun.

Yolun ortasında yüzüstü bırakıp gitme bizi!

JORO. Sonsuz bir yol bu. Yerlerde sürünüceye kadar yürümek istemiyorum bu yolu. Tamam mı? Hayat geçip gidiyor. İnsan gibi yaşamak istiyorum ben.

İVAN. Hangi insan gibi, nasıl bir insan gibi? Sorun bu.

JORO. Sıradan bir insan gibi, en sıradan bir insan. Kabahat benim değil, süed ceketi olan sensin. Sen kendi gerçeğinin ardından koşuyorsun, ben kendi gerçeğimin. Bir kahraman değilim ben, Giordano Bruno değilim ben. Sıradan bir insan olarak kalmak istiyorum. Bu benim hakkım.

İVAN. Bir gün sana da bir celpname gelecek... O zaman ne yapacaksın.

JORO. Beni rahat bırakın! (*Yatağın üzerine oturur.*)

İVAN. Ben de ne bir kahramanım, ne Giordano Bruno yum, ama kabul edilemez şeyler var. Ortaya ne çıktığını görmüşüm? Yürüyoruz, ispatlıyoruz, acikliyoruz, yeminler, yok yere ediyoruz. Hiçbir şey! Hava, yerçekimsiz ortam! Demek o kadar sene, emek, çalışma, tezler, kitaplar, duyarlılık, prensipler, bütün hayatımız... Bunun bir anlamı yok... bir kalem darbesiyle çiziliyor... çünkü sadece bir yerde bir şey yazılmıştır. Ortaya çıkıyor ki basit bir yazım hayatimizi altüst edebilir...? Gerçek olmasa bile. Ve biz hiçbir şey yapmıyoruz. Hayır, hayır, böyle değil, inanmıyorum. Kabul etmiyorum ve hiçbir zaman da kabul etmeyeceğim. Sende kabul etmeyeceksin, anlıyor musun? Yenilmeyeceksin! Aksi takdirde yarın aynaya baktığımızda ağızımızdan bir meleme duyulabilir! Anlıyor musun... bir meleme... Haydi kalk... kalk ta gidelim... Duyuyor musun beni, Joro?

JORO. Yorgunum ben.

İvan ona bakar, sonra seyircilere döner, seyircilere bakar. Onun arkasında Ev Sahibesi de, çocuk da seyirciye bakar. Joro da bakar. Işık yavaş yavaş çoğalır. Sahne iyice aydınlanınca İvan çıkar...

İKİNCİ PERDE

Asılı asansördeki adam üzüntülüdür, karamsardır. Aşağıda karısı bir çanta üzerine oturmuş susmaktadır. İşlerin yolunda olmadığı hissedilir.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Sinirimi zıplatma. Neden bir şey söylemiyorsun?

KARISI. Konuşmaktansa susmak daha iyidir.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Yeter artık şu doğu bilgeliği. Hangi durumda olduğumu gözlerinle görüyorsun... Haydi, konuş... Evlendi mi yoksa?

KARISI. Hayır.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Peki öyleyse ne var?

KARISI. Seni işten çıkartmak istiyorlar.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Beni mi? Niçin?

KARISI. Çünkü işe gitmiyorsun.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Ne yüzüzlük! İşe nasıl gidecekmişim? Benimle dalga mı geçiyor bunlar? Asansöre asılı kaldığımı bilmiyorlar mı?

KARISI. Bana: “Asansörden çıkamayabilir” dediler. Tersini kimse garanti edemezmiş.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Yahu ben keyfimden mi duruyorum burada. Yokluk içinde yokluk çekiyorum... Acı çekiyorum... Bilime katkıda bulunuyorum, daha ne yapayım?

KARISI. “Doğru” diyorlar, “Ama şöyle veya böyle, işe gelmiyor” dediler, “Asansöre asılı kaldı, asansörün arızalı olmasının suçu bizde değil” dediler. “İş iştir. Beklemez” diyorlar.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Ama çıkacağım buradan. Sonsuza kadar burada kalacak değilim. Bunu söylemedin mi onlara?

KARISI. Söyledim.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Peki o zaman?

KARISI. “İki, bilemedin üç ay bekleriz, daha fazla bekleyemeyiz. İşe gelmezse...” dediler.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Ne?

KARISI. ...oy çoğunluğuyla.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Evet, ama ben, aynı fikirde değilim. Oy çokluğu söz konusu değil! Ben aynı fikirde olmazsam, oy çokluğundan söz edilemez.

KARISI. “Uyum göstermesi gerekir, başka yolu yok!” diyorlar.

ASANSÖRDEKİ ADAM. “Ve çeliğe su verildi”. “Çelik nasıl perçinlenir” adlı kitabı getir bana.

Adam düşünceye dalar. Karısı susar.

18. SAHNE

Yanakiev’in kalem odası. Yanakiev eski bir guguklu onarmaktadır. Zemberekler, saat parçaları, yaylar, tornavidalar masanın üzerine yayılmıştır. İvan, Yevgeni ve Dermendciyeva girerler.

İVAN. İyi günler! Bay Yanakiev’i görmek isterdik.

MEMUR. Yanakiev benim. Ooo, kocaman bir heyet! Giriniz, giriniz, oturunuz. Şu saati onarmak istiyordum, ama çok zor, çok eski bir saat. Saati göstermiyor, ama çalışıyor... (*Tablı bir müzik, Mozart’ın bir “menuet”si duyulur. Dinlerler.*)

Size nasıl görünüyor? XVIII’ci yüzyıldan kalma. XVI. Louis... Her şeye rağmen çalışıyor... Size nasıl bir yardımda bulunabilirim?

İVAN. Karmaşık bir iş...

MEMUR. Evet öyle (*Saati gösterir.*) Kolay mı sanıyorsunuz? Tam 307 parçası var... Haydi, haydi, çekinmeyin.

YEVGENİ. Bu yüzden çok kapı çaldık...

MEMUR. Sizi dinliyorum.

İVAN. Baştan mı başlayayım?

MEMUR. Nereden isterseniz oradan başlayın.

İVAN. Başından başlıyorum. Bir deri ceket aıdım...

MEMUR. Sahi, şu ünlü ceketin sahibi sizsiniz demek? Biliyorum. Gerçekten aptalca hikaye.

YEVGENİ. Enbesilce.

DERMENDCİYEVA. Ama gene de gün gibi ortada.

MEMUR. Evet, her şey net: Sizin koyununuz yok. Bir yanlışlık söz konusu. Bas agrırtıcı bir hata. Çok can sıkıcı!

İVAN. Evet, tamamen öyle.

MEMUR. Aslında, siz koyunu değil ceketı kırkırdınız.

YEVGENİ. Öyle yapmasını ben söylemişim ona.

DERMENDCİYEVA (*İvan'a*). Sana söylemişim!

MEMUR. Bunun üzerine, koyun sahibi olarak kayda geçmişler sizi.

DERMENDCİYEVA. Bir yanlışlık.

MEMUR. Bir yanlışlık. Yanlışlıkla yazılmışsınız.

İVAN. Doğru.

MEMUR. Gün gibi ortada.

YEVGENİ. Rüya görüyorum!

MEMUR. Sizin bir koyununuz yok mu?

İVAN. Yok.

MEMUR. İşte bu çok kötü.

İVAN (*Şaşkınlıkla ayağa kalkar*). Nasıl, nasıl?

MEMUR. İşin püf noktası şu: Koyununuz yok ve siz bir koyununuz olduğunu kabul etmek istemiyorsunuz. Yoksa, sorun beş dakikada halledilirdi.

İVAN. Hiçbir şey anlamadım.

MEMUR. Bir koyununuz olsaydı, istediğinizi yapmak çok kolay olurdu: Başka bir kütüğe kaydedilirdi, şap hastalığına tutulduğunu bildirirdiniz.

İVAN. Gene anlamalım.

YEVGENİ. Ben de.

MEMUR. Çok kolay. Bir terslik var, burada anlaşıyor muyuz?

İVAN. Bunu anladım.

MEMUR. Ama günümüzde kimse hata yaptığını kabul etmiyor. Bizim üslûbumuz bu. Eski bir hatayı örtmek için beş yeni hata işleniyor günümüzde. Anlıyor musunuz? Bu nedenle bu kadar görünür hatalar başarı sayılıyor. Şu anda, ceketiniz konusunda bir yanlışlık yapıldığını hiç kimse kabul etmeyecektir. Çarpmıha gerseler, bu ceketin içine sokup düğmelerini ilikleseler, hepsi onun bir koyun olduğunu ileri sürecektir Anlıyor musunuz? Şunun bir ceket olduğunu kanıtlamak boşuna yani. (*Ceketi gösterir.*) Bunun iki çıkış yolu var.

İVAN. Neymiş bunlar?

MEMUR. İlki ve en hızlısı hemen vergiyi ödemeye başlamak.

İVAN. İşte bir bu eksikti.

MEMUR. Mutabık değil misiniz?

İVAN. Mutabık olsaydım, vergiyi hemen öderdim. Peki öteki çare?

MEMUR. En azından saymaca olarak (*yalardan*) bir koyununuz olduğunu kabul edebilirsiniz. Sözde bir koyun... hayali bir koyun.

İVAN. Bir başka çareden söz etmişsiniz.

MEMUR. Çare şu: Bir koyun satın alabilirsiniz.

İVAN (*Bir sessizlikten sonra*). Nasıl? Bir koyun almak mı?... Bunu bir çare mi sayıyorsunuz?

MEMUR. Beni iyi dinleyin. Hayali ya da gerçek bir koyunumuz olsaydı, istediğinizi yapabilirdim. Neden bir koyun almıyorsunuz? Siz evli misiniz?

İVAN. Ne?... Ha, hayır.

MEMUR. Sizin bir koyuna ihtiyacınız var. Sakindir, canlıdır, alçakgönüllüdür, güvenir, hemen bağlanır. Ona güvenebilir insan. Nankörlük dtmez köpekler, kediler gibi değildir koyun, pençeleri ve kötü huyları yoktur. Koyun tamamen değişik bir hayvandır. Ne kin, ne hınç bilir, hemen unuttur. Guguklu saat

kolleksiyonu yapmamış olsaydım hemen bir koyun alırdım kendime. Yalnızlık hissi duymanıza engel olur, evde özel bir atmosfer yaratır; onun yanında ne yabancılaşma vardır, ne de terkedilmişlik duygusu. Ayrıca koyunu bir ulusal niteliği vardır, folklorik, topraksal bir karakter... Bunların eksikliğini hissediyorsunuz, biliyorsunuz, nasıl da uzaklaştık bütün bunlardan... Üstelik, evinizde her an elinizin altında taze süt, peynir ve öteki sütlü ürünler. Tamamen doğal, kendisine büyük bir güven duyduğunuz en yakın bir dost olan üreticiden direkmen gelen bir ürün.

İVAN (*Susar, şaşkındır, tek sözcük söyleyemeyecek durumdadır*).

MEMUR. Bir koyun satın alacak olursanız, sizi temin ederim ki büyük sıkıntılardan uzak kalacaksınız, sinirlerinizi koruyacaksınız, evinizde bîr dost sahibi olacaksınız. Ve o zaman size kolayca yardım edebilecek durumda olacağım. Koyun olmazsa elim kolum bağlı.

İVAN. Yani, demek oluyor ki, koyunum olmadığını kanıtlamanın tek yolu bir koyun satın almak. Doğru mu?

MEMUR. Ancak bir koyun sayesinde bu beladan kurtulabilirsiniz. İnanın bana.

İVAN. Teşekkür ederim, ama ben, koyun olmadan kurtulmayı deneyeceğim.

MEMUR (*İç çekerek*). Nasıl da gençsiniz!... Haydi, nasıl isterseniz öyle yapın, içtenlikle size yardım etmek isterdim... Gençliğimde ben de sizin gibiydim... yerimde duramazdım. Hey gidi yıllar... Güzeldi gençlik... (*Yanakiev'e geçmiş olan gençliğini anımsatmak istermişçesine sarkaçlı saat menuet'yi çalmaya başlar.*)

18. SAHNE

Yevgeni önde üçü de çıkarlar. Yevgeni aniden İvan'a hitap eder.

YEVGENİ. Yahu, söylesene, niçin kabul etmiyorsun?

İVAN. İmkânsız. Kabul edecek olsaydım, yarın bana fil vergisi ödetmeye kalkıştırlardı.

YEVGENİ. Hiç değilse bir koyunun olduğunu kabul edebilirdin. Sana yardım etmeye hazır adam, bu belâdan kurtulacaksın.

İVAN. Hayır, hayır ve gene hayır!

YEVGENİ. Böylesi senin için daha iyi olur, şu ya da bu şekilde uzlaşmak zorundasın. Bu olay üniversitede zararlı olur senin için.

İVAN. Gerçek olmayan bir şeyi nasıl kabul edebilirim?

YEVGENİ. Saf olma. Gerçeklik için uğraşacak zaman değil, kendini düşün!

19. SAHNE

İvan, Yevgeni 'yi yalnız bırakarak aniden yürür. Bu sırada İkinci yetkili girer, elinde 5-6 elektrikli ocak ve birçok kahve cezvesi vardır.

İKİNCİ YETKİLİ (*İvan 'a*). Elektrikli ocağı hangi cehenneme sakladın?

İVAN. Elektrikli ocağım yok benim.

İKİNCİ YETKİLİ (*Ocakları göstererek*). Onlar da elektrikli ocaklarının olmadığını söylüyorlardı. Ama seni de yakalayacağım, elime düşeceksin. (*Yoluna gider.*)

İVAN. Kim bu yahu? Üçüncü kez karşılaşıyoruz.

DERMENDCİYEVA. Gönüllü görevli – toplumsal organizasyon kanalıyla bir itfaiyeci.

İVAN. Ben ise sağlık sorununun var olduğunu tahmin etmiştim.

YEVGENİ. Galiba bu işten vazgeçmemiz daha iyi olur diye düşünüyorum. Daha fazla saklamanın bir anlamı yok. Kendin de görüyorsun. Gizlemek olanaksız.

İVAN. Neden söz ediyorsun sen?

YEVGENİ. Koyundan.

DERMENDCİYEVA. Hangi koyundan?

YEVGENİ. Onun koyunundan.

DERMENDCİYEVA. Nasıl onun koyunundan? Koyunu mu var?

YEVGENİ. Var tabii.

İVAN. Sen iyimisin?

YEVGENİ. Daha fazla saklamanın bir anlamı yok!

İVAN. Koyunları kaçırdın galiba. Ona bir şeyler oldu. Yevgeni sana ne oldu?

DERMENDCİYEVA. Sizin koyununuz var mı?

YEVGENİ. Evet, yıllardır, beyaz bir koyun. Koyun çok bağlıdır ona. Kendi aralarında konuşurken göreceksiniz onları... Ya da kurdelesini takarken... Bir kurdelesini var, ya...

DERMENDCİYEVA (*İvan'a bakarak*). Sizin koyununuz var mı?

YEVGENİ. Ona nasıl seslendiğini bir bilerseniz... O ise ayak ucunda yatar, düçler içinde, gözler kısık... Koyun olduğuna inanamazsınız.

DERMENDCİYEVA (*İvan'ın gözlerinin içine bakarak*). Demek...

YEVGENİ. Seviyor onu. Onu bir hayvan olarak kabul etmiyor, bu yüzden de vergi ödemek istemiyor. Böyle tamamen reddedeceğini sanmazdım. Ama o vazgeçti. Bunca yıldan, kendilerini birleştiren bunca şeyden sonra. Ondan vazgeçti.

İVAN. Bu doğru. Bir koyunum var.

YEVGENİ. Evet var.

DERMENDCİYEVA. Demek... şimdiye kadar konuştuunuz hersey...

İVAN. Gizleyebileceğimi sanmıştım, başaramadım. Bunun üzerine ondan vazgeçtim.

DERMENDCİYEVA (*Acı bir biçimde*). Yine aldatıldım... her zamanki gibi...

İnsanın şansı olmaya görsün, ömür boyu sürer. Bir açıldı mı...

İVAN. Üzgünüm.

YEVGENİ. Maalesefmiş... Peki niye sürükledin bizi bu koridorlarda? İnsanlara neden yalan söyledin? Şu zavallı kızcağızı neden peşin sıra sürükledin?

İVAN. Koşuşturmadan ona bir şeyler oldu. Karşı çıkmayın, her söylediğine ha deyin.

YEVGENİ. Bana bir şeyler mi olmuş? Senin ilkelerinden gına geldi. Duyuyor musun? Burama kadar! Duyuyor musun? Gına geldi! Bıktım! Yıllardır prensiplerin var! Yıllardır namuslusun! Dürüstlüğüne yıllardır burnumuza soktun: “Bana bakın, benim prensiplerim var, namusluyum, dürüstüm ben, pozisyonun belli. Sizin yok, siz yumusakcagillerdensiniz, enayisiniz, tembelsiniz, sümüklü böceksiniz, siz bu hızla anca gidirsiniz. Ben evsiz barksız yapabilirim, her şeyle katlanabilirim, ama boyun eğmem, uzlaşmam!” Böyle yaşar bir dilbilimci. Temel ve yan cümlelerle uğraşır, bir pansiyonda yaşar, öğleyin sandviç yer ve ilkeleri olduğundan kuşku bile duymaz... Bu gösteriler canıma yetti artık. Neyi kanıtlamak istiyorsun? Siz yumusakcagillerdensiniz, enayisiniz, tembelsiniz, sümüklü böceksiniz, siz bu hızla ancak gidirsiniz. Ne demek istiyorsun? İnsanın dürüst yaşayabileceğini, prensiplerini çiğnemeyeceğini mi? Haydi oradan, saftirik!... Bir yaftan eksik: “Yeni insan burada – kapıya iki kez çalın”...

İVAN. Hiçbir şeyi yok, tamamen normal.

YEVGENİ. Ama ben rasgele yaşamak istemiyorum, iyi yaşamak istiyorum, anladın mı? Ben üniversiteye girmek için çılgınlar gibi çalışırken öğretmenler “Pekiyi”leri başka çocuklara veriyorlardı, çünkü birinin annesi müdireydi, birisinin babası şefi, bu yüzden her zaman “pekiyi” alıyorlardı. Çünkü “Pekiyi”ler plânlanmıştı. Benim şu namussuz “pekiyi”lere ulaşmak için raporlar yazmam, sınıfta olanları düzenli olarak haber vermem, daha yüzlerce şey yapmam gerekiyordu. Sen de ancak “orta” alıyordun, ama kimseye borçlu değildin, öğretmenlere bile... Seni ırgalamıyordu. Doğal buluyordun. Ama benim için, bizler için, önemliydi. Ama y’ne de üniversiteye girdin sen, tamamen normal bir şekilde. Bugün bile bunun nasıl olduğunu düşünürüm...

İVAN. Tam anlamıyla rastlantı.

YEVGENİ. Elebte bir rastlantı. Çünkü daha sonra, olması gerekenler oldu. Meslektaşların doçent oldukları halde sen hâlâ başasistansın. Sende olan yetenekler onlarda yok, ama onlar profesör olacaklar... Ve sen gene başasistan olarak kalacaksın. Çünkü eminim ki, sandviçlerinle, öğütlerinle, ilkelerinle onların başlarını ağırtıyorsun.

İVAN. Tıpkı bir kahin gibi konuşuyorsun.

YEVGENİ. Bir realist gibi konuşuyorum, bir dost gibi. Benim ki gibi bir evin olmayacak, hayır, Benim karim gibi kain olmayacak, benim ki gibi bir mevkin olmayacak. Ama benim olacak.

İVAN. Doğal bir şey. Kiminin görüşleri, kimilerinin evi var.

YEVGENİ. Bir budalasın sen. Bir budaladan başka bir şey değilsin, hiçbir şey anlamıyorsun... Gerçeğin peşinden koşuyorsun... Yakaladın mı gerçeği? Birine kanıtlayabildin mi ceket olduğunu? Sana inanan çıktı mı? Şu saf kızdan başka? Kimse parmağını oynattı mı? İsa, Golgota yolunda yürüyor, yalnız çarmih yerine ceket taşıyor.

İVAN. Haydi, hiç olmazse Dermendciyeva'yı rahat bırak.

YEVGENİ. O, kuş olmayı hayal ediyormuş... Güya rüyada ucuyrmuş... kanatlarını acıyormuş... Ha ha... Kuşlar!

İVAN. Rahat bırak onu!

YEVGENİ. Hele bir dur, kavga mı etmek istiyorsun?

DERMENDCİYEVA. Bizimle niye yürüdünüz o zaman?

YEVGENİ. Bu defa vazgeçeceğini sanıyordum. Nasıl vazgeçtiğini görmek istiyordum. Ama bir kez daha inandım ki bu adam deli. Ya da deli gibi yapıyor. İkisinden biri. Ama ben delgi değilim. Yeldeğirmenlerine karşı savaşılamayacağını biliyorum. Akıllı insan onu kabullenir. En iyisi koyunu bağlayalım, onu besleyelim, vergisini ödeyelim ve gidelim... Evli evine, köylü köyüne...

İVAN. Herkes kendi evine mi?

YEVGENİ. Herkes kendi evine, evet. Bu en iyisi. Bizler çocukluk arkadaşlarıyız. Kurdelasını boynuna bağla ve gidelim artık. Koyun önde, biz arkada. Ömür boyu bu koridorlarda koşuşturamayız. Anlamsız... Anlamsız...

İVAN. Ben de öğretmenler nasıl olur da sınıfta olup biteni bilebilir diye şaşardım!

YEVGENİ. Ömrün yarısı geçip gitti, İvan sen hâlâ merdiveni çıkarken kruvasan tıkınarak nefis körletiyorsun. Kendine gel... Gidiyor muyuz?

İVAN. Evet.

YEVGENİ. Koyunla mı?

İVAN. Ceketle.

İvan ve Dermendciyeva çıkarlar. Yevgeni bir süre hareketsiz kalır, sonra ters yöne yürür.

20. SAHNE

İvan ve Dermendciyeva koridorlarda dolaşmayı sürdürürler. Bir kapının önüne gelirler, kapıyı çalarlar, ama kimse açmaz. Tokmağı çevirmeye çalışırlar.

İVAN. Kilitli.

DERMENDCİYEVA. Ama içerde! Hesap makinesinin sesini! Sorunu sadece o çözümleyebilir. Onun yetkisinde.

Bu sırada İkinci yetkili görünür. Kabloları yerde sürünen ocaklar taşımaktadır.

İKİNCİ YETKİLİ. Çalsanız da çalmanız da o kapı size açılmayacaktır. Su ansa Venedik'i kurtarmakla uğraşılıyor.

DERMENDCİYEVA. Hangi Venedik?

İKİNCİ YETKİLİ. İtalyanlar'ın Venedik'i, hiç kuşkusuz, saraylarıyla, kanallarıyla, Adriyatik'in incisi... Yani yirmi tane Venedik mi var?

İVAN. Neden kurtarıyor Venedik'i?

İKİNCİ YETKİLİ. Boğulmaktan. Her yıl 10 milimetre denize gömülüyor. Bu gidişle 50 yıl sonra yarısı yok olacak, batma durdurulamazsa.

DERMENDCİYEVA. Şimdi o Venedik'i mi kurtarıyor?

İKİNCİ YETKİLİ. Kurtarıyor. Bir çare arıyor. Üç yıldır neler çekti. Kapıyı çalmak boşuna, kimseyi kabul etmiyor.

İVAN. Vergilerle ilgili yetkili o değil miydi?

İKİNCİ YETKİLİ. Ne yani? Vergilerden sorumludur diye Venedik'in batmasına göz mü yumacaktı? Kalbiniz yok mu sizin? Vilayeti bir fincan kahve uğruna yakmaya hazırsınız, ama Venedik bataabilir. Tanrım, biz insanlar nasıl da bencil oluyoruz! Dolabın içine gizlediğimiz bir elektrikli ocakta, kesinlikle yasak olmasına rağmen orada burada ocak üstü kahve yapmak iyiydi de, dünya batıyor kimsenin umurunda değil, senin elektrikli ocağını da bulacağım, benden gizleyemezsin.

İVAN. Onu bulacağınızdan kuşku yok, eminim.

İKİNCİ YETKİLİ. Dünya bilinçsiz insanlar dolu. (*Dermericiyeva* 'ya) Seninkine de el koyacağım.

DERMENDCİYEVA. Benimkine zaten el koydunuz.

İKİNCİ YETKİLİ. Ateş kimseye acımaz. Yandığı zaman her şeyi yakar, ne dost, ne arkadaş tanır... Ateşle şaka olmaz.

İVAN. Katılıyorum size... size katılıyorum.

DERMENDCİYEVA. Bilirsizleri ateş yaksın!

İKİNCİ YETKİLİ. Öyle veya böyle yakacak!

Gider, kendi kalem odasına girer. Üşümüştür, getirdiği elektrikli ocakları fişe takar.

İKİNCİ YETKİLİ. Amma da soğuk burası! Beş yıl oldu kimse onarmadı radyatörü. Ocak toplamaktan bıktım artık. Bu gönüllü aktvite canıma tak dedi. Ne için? Çünkü kimse radyatörü onarmak için parmağını bile kımıldatmıyor...
(*Son sözcükleri güçsüzce söyler, ısıtmaya başlayan elektrikli ocakların üzerine eğilmiştir.*)

21. SAHNE

Asansördeki Adam konserve kutusundan yemek yemektedir. Karısı ve oğlu girerler.

KARISI. Haydi, “Günaydın” de babana.

OĞLU. Günaydın baba. (*İkisi de başlarını kaldırırlar.*)

ASANSÖRDEKİ ADAM. Ah, siz ha! Bir dakika. (*Kutuyu koyar. Peçetesini çıkartır.*) Tamam. Eee, ne var ne yok?... Dersler nasıl gidiyor?

OĞLU. Şahane.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Ne düşünüyorsun şu asansör hakkında? Nasıl, becerebilecek misin?

OĞLU. Bunu henüz okumadık.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Canım kitaplarını da, literatürü de okumalısın. Belki bu modeli okumayacaksınız. Çünkü artık üretilmiyor.

KARISI. Oh, okuyor, hem de çok okuyor.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Ders kitaplarınız hangi yıl basılmış?

OĞLU. Hmmm... hatırlamıyorum... galiba 83...

ASANSÖRDEKİ ADAM. Her şeyi hafızanda tutmak gerek. Burada yapılacak en ufak bir ayrıntı büyük hata olur...

KARISI. Aklında tutuyor o.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Her şeyi hatırlaması, her şeyi bilmesi, her şeyi yapabilmesi gerek. Sen öteki çocuklar gibi değilsin, senin baban asansörde asılmış durumda!

KARISI. Aklında turar o, elinden her şey gelir onun.

OĞLU. Evet baba.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Karneni göster bana. (*Sepeti indirir.*)

Ana ile oğlu bakışırlar. Oğlu karneyi cebinden çıkartır ve sepete koyar. Asılı asansörde kalan adam sepeti çeker.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Çok güzel! Âlâ! Aferin! Bravvo! Baban burada aylardır bir asansöre aılı kalmış, seninse karnen Zayıf notlarla dolu!

KARISI. Ama iyi notları da var babası!

ASANSÖRDEKİ ADAM. Edebiyat. Edebiyattan “Pekiye”ye benim ne ihtiyacım var? Amaç onun şair olması değil, ama babasını asansörden kurtarması.

KARISI. Ama edebiyata meyili var bu çocuğun...

ASANSÖRDEKİ ADAM. Benim de, benim de edebiyata yönelik meyilim var, ama bir asansörün kepeğinde esir kaldım. Bir gün kendisi de asılı asansörde kalırsa vay haline, bakalım ne yapacak... Bu meyillerle ancak çıkmaz sokağa girer.

OĞLU. Sen sadece kendini düşünüyorsun.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Ne? Babanla nasıl böyle konuşusun?!

OĞLU. Öteki çocukların da babaları var... hem de ne babalar!... Sen ise buraya asılıp kalmışsın...

ASANSÖRDEKİ ADAM (*Soğuk*). Neyin peşindesin?

OĞLU. Demek, istiyorum ki, üniversite giriş sınavında “asansörde kalanların durumu” ile ilgili bir paragraf yok.

KARISI (*Korkmuş*). Derslerini çalışıyor benim oğlum çalışıyor...

ASANSÖRDEKİ ADAM. Anladık, anladık. Başka şeyler de söylemek istiyorsun belki?

OĞLU. Evet. Günümüzde bilgiyle hiçbir yere varılmaz. Çünkü, bilgi bilgidir, ünvan da ünvan.

KARISI (*Korkmuş*). Derslerini çalışıyor benim oğlum çalışıyor...

OĞLU. Sınavları geçsen ne yazar, torpilin yoksa...

ASANSÖRDEKİ ADAM. Torpilin mi?

OĞLU. Evet, torpilin baba torpilin, güzel veya yakışıklı olman işe yaramaz. Torpilin yoksa, başkaları her zaman ön saflarda olur. Başkalarının babaları sağa – sola koşup duruyorlar, birinia çocukluk arkadaşı var, ötekinin şanlı bir geçmişi olan bir okul arkadaşı, oysa bizim? “Babanız kim?” O... asansörde... “Peki bu nasıl bir görev? Nasıl bir makam?”

KARISI. Derslerini çalışıyor benim oğlum çalışıyor.

ASANSÖRDEKİ ADAM. Bu bir makam değil. Bir felâket. Peki sen ne yapıyorsun, bana yardım edeceğine, gelmiş bana hayatın özelliklerini öğretiyorsun. Ben, senin yaşındayken, babamın gözlerine bakmaya cesaret bile edemezdim. Torpilmiş... Senin kendi torpilin varsa kimseye ihtiyacın yoktur! Ama unutma, deve değilsin!

OĞLU. Pek uzağa gidemem bunlarla!

ASANSÖRDEKİ ADAM. Sen, biliyor musun ki, kuşa dönüşebilir baban? Biliyor musun bunu? Ben kuş olduğum zaman, ne yapacağını göreceğiz bakalım. O zaman ister şiir yazarsın, ister hayatın özelliklerini öğretirsin, bana vız gelir.

OĞLU. Kuş! Nasıl bir kuş?

ASANSÖRDEKİ ADAM. Böyle bir kuş!... Bilginlere göre, havada uzun süre kalmakla, organizmam da köklü biyolojik değişimlere yol açarmış.

KARISI. Aman Tanrım!

ASANSÖRDEKİ ADAM. Kemiklerim hafifleyecek, içlerine hava dolacak... Bazı organlar körelecekler, bazıları da gelişecek. O zaman memnun olursun artık. “Babam sartı sağlam bir kuş!” diyebilirsin.

KARISI. Aman Tanrım!

OĞLU. Baba n’olur böyle konuşma!

ASANSÖRDEKİ ADAM. Güvercinlerle, öteki kuşlarla mahallenin damları üzerinde uçtuğum, çatıların, ağaçların üzerinde döndüğüm, bir nokta gibi görününceye kadar bulutlarda yükseldiğim zaman, “Ne babamız varmış! Onun gerçek değerini anlayamadık, o da uçup gitti!” diyeceksin.

KARISI (*Kollarını uzatarak*). Kirço etme!

OĞLU. Baba n’olur yapma! (*Babasını tutmak, uçuşmasına engel olmak istermiş gibi o da ellerini uzatır.*)

ASANSÖRDEKİ ADAM (*Biraz sustuktan sonra*). Gidin artık buradan. Gidin, yalnız kalmak istiyorum!...

Başları öne eğilik çıkarlar ana ve oğul.

22. SAHNE

İvan ve Dermendciyeva’nın yönetim binasında dolaşmaya devam ederler. Bir sonraki kapının önünde dururlar, açıp içeri girerler. Büyük bir şaşkınlık içinde, masa başında çalışan Yevgeni’yi görürler.

DERMENDCİYEVA. Şu gördüğüm Yevgeni değil mi? Sana da mi öyle görünüyor? Görüyor musun? Bu gidiş gelişler halüsünasyon yarattı bende.

YEVGENİ. Buyurun, ne dilemiştiniz?

DERMENDCİYEVA. Aynı ses... Affedersiniz, sizin adınız Yevgeni değil mi? Yevgeni?

YEVGENİ. Evet benim adım Yevgeni.

DERMENDCİYEVA. Yevgeni, dostumuz? Ama ne yapıyorsunuz burada Yevgeni?

YEVGENİ. Çalışıyorum.

DERMENDCİYEVA. Nasıl çalışıyorsunuz burada?

YEVGENİ. Normal bir şekilde, herkes gibi, bir ücret karşılığında. Size nasıl yardımcı olabilirim?

DERMENDCİYEVA. Bakın, işte İvan Antonov!

YEVGENİ. Kim?

DERMEHCİYEVA. İvan Antonov. Adı İvan Antonov!

YEVGENİ. Evet, şaşılacak hiçbir şey yok. Adı İvan Antonov olabilir belki de.

DERMENDCİYEVA. İvan Antonov adı sizin için bir şey ifade etmiyor mu?

YEVGENİ. Bana vakit kaybettiriyorsunuz. İşimiz var burada bizim. Sorunuz nedir?

DERMENDCİYEVA. Şey... koyun.

YEVGENİ. Hangi koyun?

DERMENDCİYEVA. Bizimle alay mı ediyorsunuz?

YEVGENİ. Onun nesi oluyorsunuz?

DERMENDCİYEVA. Hiçbir şeyi! Ama yorgun olduğu zaman hikayesini kısaca ben özetliyorum.

YEVGENİ. Güzel. Bana da koyunun hikayesini kısaca Özetleyerek anlatın.

Eeee ikisi de dilini yuttu. (*Bir yere telefon eder.*) Popov, Antonov adlı biri var yanımda, bir koyun konusunda şikâyeti varmış... Nedir bu mesele? Evet?... Bir koyun?... Hiç kuşku yok?... Hiç kuşku yok?... Saklama girişimi... (*İvan'a bakar.*) Anlıyorum... Ve şap aşısı da yok... üstelik koyun aşılı... değil mi diyorsun?... Bir ceza?... Anlıyorum... Cezalı ödeyecek... Belki saklamadan dolayı... mahkemeye vermek gerekecek... Evet.

İVAN (*Haykırarak*). Yahu, anlamadın mı, koyun değil, ceket o!... Bir ceeekkkkeettt!...

YEVGENİ (*Telefonu kapatarak*). Bakın bay Antonov, yapmayın böyle, yaptıklarınız iyi değil! Türlü türlü olaylarla sarsılıyor dünya, bakın neler oluyor Orta-Doğu'da: İnsanlar ölüyor; İtalya'da yeni bir hükümet bunalımı var; bir uydunun fırlatılması ertelendi; ekonomi heyetimiz Londra'ya gidiyor; Leipzig fuarı kapandı; Brezilya ormanlarında yeni bir kabile keşfedildi... Siz de tutturmuşunuz koyunum, ya da dediğiniz gibi ceketim de ceketim... İyi değil... Bu imajınızı zedeliyor. Sanırım apolitiksiz, yurttaşlık gidişat eksik. Halbuki siz bir entellektüelsiniz, gençleri eğitiyorsunuz, iyi değil, iyi değil. Bize güvenmelisiniz. Madem ki size koyun diyoruz, bize inanmak zorundasınız. Bizler sizin için çalışıyoruz. Siz sorunlara dar bir açıdan bakıyorsunuz, oysa biz, biz bütün toplunu düşünürüz... Öyle değil mi?

İVAN. Bir madalya aldım, boğulan birini kurtardığım için ikinci sınıf bir madalya,

DERMENDCİYEVA. İvan!

İVAN. Bakın, işte kurdela. (*Gösterir.*) Görmüyor musunuz?

Yevgeni ve Dermendciyeva bakışırlar. Kurdela falan yoktur.

İVAN (*Kaygılı*). Görmüyor musunuz? İşte burada, ikinci sınıf. Boğulan birini kurtardığım için. Görmüyor musunuz? (*Seyircilere.*) İşte... bana bir madalya verdiler... ikinci sınıf... işte... işte kurdela... Görmüyor musunuz?

23. SAHNE

Belediye parkı. İvan ceketini otlatmaktadır. Dermendciyeva da alçak bir iskemleye oturmuş, onun yanında örgü örmektedir.

İVAN (*Cekete*). Yeme şu papatyayı, karnını ağrıtabak. Bak, şurada yonca var. (*Derhendciyeva 'ya*) Önüne ne gelirse yiyor... sonunda gastrit olacak, al başına belâyı o zaman.

DERMENDCİYEVA (*Örgüden başını kaldırmadan*). İştahlı bugün.

İVAN. Benimle olduğu zaman, daha iyi otluyor... İşte gene başladı. Bunun ot olmadığını görmüyor musun... Gel buraya... evet, burada otlayabilirsin... bir dakika su yabaniyi sökeyim. Neden doğruca oraya gidiyorsun? (*Ceketin bağlı olduğu hayali ipi çeker.*) Ve ağır ağır çiğne, yoksa gene miğden ekşir. (*Derhendciyeva 'ya*) Dün gece yarısına kadar uyuyamadı.

DERMENDCİYEVA. Biraz soda vermeliydin.

İVAN. Verdim, verdim rahat ol.

DERMENDCİYEVA (*Gene başını kaldırmadan*). Bir faydası olmadı mı?

İVAN. Miğdesi hassas. Her şey ekşime yapıyor. Biraz fazla çim yese al sana sancı. Bütün koyunlar mı böyle, yoksa sadece bizimki mi, bilmiyorum... Gene papatlayalara saldırıyor... Ama saf selüloz bunlar! Neden hep burunu oraya uzatıyorsun? (*Ceketin yerini değiştirir.*) Şu ünlü siklofosfamid de iyi gelmiyor zavallıya, dengesini bozuyor... Nasıl kırkacağız, bilemiyorum!

DERMENDCİYEVA. Kırkma makinasıyla.

İVAN. Bu yeniliklerden geri kalmamamız gerek. Kimyasal yöntem uygulanabilir. Altı gün sonra yünleri dökülüyor.

DERMENDCİYEVA. Ama kaldıramıyor diyordun.

İVAN. Evet, dengesi bozuluyor... Zikzak yaparak yürüyor. Dur, bir bakayım, kitapta bu konuda bir şeyler var mı? Koyun yetiştiren sadece biz değiliz ya... (*Memurun kendisine vermiş olduğu kitabı açar ve okur. Saatine bakar.*) Sanırım tam zamanı. (*Kitabı kapatır.*)

DERMENDCİYEVA (*Örgü örerek*). Zamanı mı?

İVAN. Evet.

Dermendciyeva örmeyi bir yana bırakır, gidip iki kova getirir. İvan oturduğu sandalyenin üzerine koyar ceketini, bir sehpa) getirir ve ceketini onun üzerine koyar. Sandalyeye oturup ceketin bir kolunu tutar ve sağmaya başlar. Doğal olarak kovalardan birine sağlar. Dermendciyeva tekrar örgü örmeye başlar.

İVAN. Süt biraz yanık kokuyor bugün. (Sağar.)

DERMENDCİYEVA. Çim yüzünden olmasın sakın? Otun üzerinde kurum var. (Örer.)

İVAN. Ama kıvamı koyu... Öyle kımıldayıp durma... (Bir jet uçağının gürültüsü.) Sakin olduğu zaman daha çok süt veriyor. Bir jet uçağı geçecek olursa, tamam, tek damla yok. (Eliyle göstererek.) Bak!

DERMENDCİYEVA. Çok duyarlı.

İVAN. Her halde bu günde üç kez sağma ona iyii geliyor!... Şimdi öteki taraf... (Sandalyeyi ve kovayı ögeki kolun yajmna geçirir.) Haydi, haydi, kımıldama, bir şey yok. Senin çobanın, kötü biri değil, canını yakmayacak... (Sağar.)

DERMENDCİYEVA. Ellerini yıkadın mı?

İVAN. Çeşmede yıkadım.

DERMENDCİYEVA. Ama dün unutmuştun.

İVAN. Evet, ama bu yüzden temiz mendilimle sağmışım. (Sağar.) Kuralları biliyorum... Bu akşam biraz yoğurt çalmak istiyorum, sabah kahvaltısı için.

DERMENDCİYEVA. İyi fikir. Koyun yoğurdu çok iyi olur.

Etrafında ağaçlar olan bir patikada Joro belirir. Bir çocuk arabasını sürmektedir. Aniden ikisini farkeler ve durur, ama başka bir yol olmadığı için onlara doğru ilerler.

JORO. Nasılsınız bugün? Süt nasıl? Çoğalıyor mu? (Dermendciyeva 'ya) Mutlu günler.

İVAN. Bugün müthiş... Sadece bir koldan 800 gram.

JORO. Çok iyi. Umarım devam eder.

İVAN. Biraz yanık kokuyor, ama sanırım çim yüzünden.

JORO. Sütün bir şeyi yok. Sütçü dükkanında satılanın daha iyi mi olduğunu sanıyorsun? Dün akşam sancısı var mıydı?

İVAN. Sancı... Saat üçten önce uyuyamadı.

JORO. Papatyalar yüzünden. Belki de sen farkına varmadan bir kuzgunkılıcı indirdi gövdeye.

İVAN. Ben gene de çok dikkat ediyorum. Ama ne yaparsın, bir hayvan işte.

Daha sırtımı döner dönmez papatyaların arasına dalıyor... Dikenleri battığı için güllere bulaşmıyor, ama ah şu papatyalar, dayanamıyor...

JORO. Daha çok küçük olmasına rağmen benimki de ortalığı karıştırıyor... Dün, masada bir saniye yalnız bırakayım dedim, geldim ki her şeyi kırmış. Servisleri tuzla buz etmiş... tek parmağı ile itiyor... arka arkaya...

İVAN. Çocuk için biraz süt almak istemez miydin? Çok taze, daha şimdi sağdım.

JORO (*Boş kovaya bakarak*). Ah teşekkürler, biz çocuğu “süt ruhu”yla besliyoruz. Süt nedir bilmez. Biliyorsun, zamane kadınları çocuk emzirmiyorlar... Göğüs güzelliği sorunu...

İVAN. Gene de al biraz. Haşlama yaparsın. Bende yeterince var. Biliyorsun, kelebek hastalığına yakalanmadı. Aşılı, ciddi bir koyundur.

JORO. Biliyorum, biliyorum ciddi bir koyundur, ama yanında kap yok. Gidip alayım. Gelirim.

İVAN. Git. Biz buradayız. (*Joro çocuk arabasıyla gider.*)

JORO (*Giderken*). Biliyorum, biliyorum. (*Çıkar.*)

İVAN. Her gün aynı şey. Kab almaya gidiyor ve geri gelmiyor.

DERMENDCİYEVA. Dalgın.

İVAN. Çok dalgın.

Doktor yanında kibar görünümlü iki erkek hastabakıcıyla girer. Hastabakıcılar sahnenin iki ucunda hemen yerlerini alırlar.

DOKTOR. Ama bunlar iki kişi... İki gömleğimiz var mı?

HASTABAKICI. Gömlek bir tane.

DOKTOR. Sorun değil, ikisini birden koyarız, gömlek yeterince geniş. (*İvan ve Dermendciyeva 'ya*) İyi günler.

İVAN. Hayırlı günler.

DERMENDCİYEVA. Mutlu günler.

DOKTOR. Adeta güzel bir gün, değil mi?

İVAN. Bugün Balkanlar'dan gelen yüksek basınç nedeniyle hava parçalı bulutlu.

DERMENDCİYEVA. Öğleden sonra yağmurlu veriyorlar.

DOKTOR (*Şişleri ve örgüyü görerek*). Olsun, bitkilerin suya ihtiyacı var.

İVAN. Var.

DERMENDCİYEVA. İhtiyaç ihtiyaçtır.

DOKTOR. Şu örgüye bakabilir miyim? (*Şişleri ve örgüyü Dermendciyeva'nın elinden alıp hastabakıcıya verir.*) Ne güzel, bitkiler hayvanlar için yararlıdır, öyle değil mi? Bitkiler hayvanlarımızın karınlarını güzelce bir doyurur... ve büyümelerini sağlar...

İVAN. Haklısın...

DERMENDCİYEVA. Evet bitkiler hayvanlar için yararlıdır.

DOKTOR. Peki, sizin hayvan nasıl, iyi mi?

İVAN. Çok iyi. Ellerinizden öper,

DOKTOR. Belli, belli... Bunun gerçekte ne olduğunu sorsam?

İVAN. Koyun.

DERMENDCİYEVA. Koyun olan koyundur.

DOKTOR. Koyun olan koyundur elbet... Haklısınız. Burada mi otlatıyorsunuz?

İVAN. Evet, otlatıyoruz.

DOKTOR. İkiniz mi?

DERMENDCİYEVA. Nöbetleşe. Onun vardiyası öğleye kadar, benimki 2 ile 8 arası. Öğleyin, yemek için kapatıyoruz. Çarşamba günü yarım gün zorunlu temizliği var.

DOKTOR. Tabii, öğle yemeği için kapatmak gerek. Öğleyin herkes dinleniyor. Sonuçlar nasıl?

DERMENDCİYEVA. Çok cesaret verici.

DOKTOR. Çok güzel. Çok süt veriyor mu?

İVAN. Sütten çok yün. Türü böyle.

DOKTOR. Ahaa, türü böyle! Sık sık sağıyor masunuz?

İVAN. Daha çok verim elde etmek için günde üç kez deneysel sağma yöntemini analiz ediyoruz.

DOKTOR. Üç kez mi?

İVAN. Evet bundan kar elde ediyoruz!

DOKTOR. Anlıyorum, anlıyorum, haklısınız.

İVAN. Rica ederim, daha az anlamayı deneyin. Çok anladıkları zaman daha az süt veriyorlar. Şaşıyor. Öteki kovayı verir misiniz lütfen? Bu doldu.

DOKTOR (*Öteki kovayı vererek*). Günde kaç kova veriyorlar?

İVAN. Ortalama iki kova. O beş günlük haftalık is gününde beş gün çalışıyor iki gün vermiyor.

DOKTOR. Beş günlük mü?

İVAN. Herkes gibi.

DOKTOR. Anlıyorum. Doğal olarak. Pek tabii. Ya yün?

İVAN. Sizi özellikle ne ilgilendiriyor?

DOKTOR. Verim bol mu? Beyaz mı? Kırkıyor musunuz?

İVAN. Kimyasal yöntemle kırkıyoruz.

DOKTOR. Kimyasal mı?

İVAN. Yiyecekleri belli bir dozda siklofosfamid katılıyor. Altı gün sonra, yün düşüyor. Hayvan ve yün için kesinlikle zararsızdır.

DOKTOR. Çok ilginç. Süte bir etkisi olmuyor mu?

İVAN. Süt konuşmalardan, gürültülerden etkileniyor. Gürültü çok olunca süt vermiyor.

DOKTOR. Neden burada otlatıyorsunuz? Burası koyun için çok gürültülü değil mi?

İVAN (*Ceketi giyer*). Demek istiyorsunuz, ceket için çok gürültülü değil mi?

DOKTOR (*Çok şaşkın*). Nasıl? Koyun değil mi bu?

İVAN. Sizce ne?

DOKTOR. Bence bir koyun.

İVAN. Sizin hafızanız yerinde mi doktor? Muayene olmalısınız. Buna koyun mu diyorsunuz? Ceket olduğunu görmüyor musunuz? Kollu ve düğmeli koyun nerede gördünüz siz?

DOKTOR. Hâlâ kararsızım. Bir ceket mi, yoksa bir koyun mu? Henüz ikircimliyim. Sanırım bir koyun, öyle değil mi?

İVAN. Tam bir şizofreni vakası, doktor. Bir psikiatri tedavi olmalısınız.

DOKTOR. Hımmm... Ceket olduğuna emin misiniz?

İVAN. İyi bakın.

DOKTOR. Peki neden parkta otlatıyorsunuz ceketi?

İVAN. Nerede gitmeliydim?

DOKTOR. Sahi, neden otlatmak zorundasınız?

İVAN. Evraklara göre, bu ceket bir koyundur.

DOKTOR. Hangi evrak?

İVAN. Bunlar işte. (*Belgeleri çıkartıp gösterir doktora.*)

DOKTOR. Vergi makbuzu... karabaş koyun, Şumnu çinsi, ince yünlü... şap a karşı iğne yapılmıştır... Hayatımda ilk kez böyle bir şeye rastlıyorum...

İVAN. Sizi temin ederim başka koyunumuz yok. Bütün koyunlarımız burada. Otlamaya götürmezsem açlıktan ölürlər.

DOKTOR. Hayatımda ilk kez böyle bir şey görüyorum. (*Yeniden belgelere bakar.*) Dilbilimci... Şumnu karabaşı... Yahu insan deli olur...

İVAN. Dert etmeyin doktor. Koyun olduğunu kabul edin. Göreceksiniz her şey yoluna girecek.

DOKTOR. Ama bir ceket bu, öyle değil mi? Her normal insan için bu bir cektir.

İVAN. Size göre. Ama belgelere göre, bu ceket bir koyundur.

DERMENDCİYEVA. Belgelere inanmıyor musunuz doktor? Bu iyi değil doktor – iyi değil.

İVAN. Belgelere daha fazla inanmalısınız doktor. Madem ki koyun diyorlar, inanmak zorundasınız. Sizin iyiliğimizden başka bir şey istemiyorlar.

DOKTOR (*Başını sallar*). İnanıyorum.

İVAN. Ben de. (*Ara.*) Güzel bir gün bugün, öyle değil mi?

DOKTOR (*Düşünceli*). Parçalı bulutlu... Son zamanlarda bu havaya neler oluyor... (*Düşünür.*)

Doktor gider, düşüncelidir, sonra vedalaşmak için geri döner.

DOKTOR. Allahaismarladık, Allahaismarladık. (*Çıkar.*)

İVAN (*Cekete*). Dırdır edip duruyoruz, dırdır da dırdır... Sen çoktan yatmış olmalıydın. Çok geç oldu. Haydi. (*Dermendciyeva ile birlikte çıkarlar.*)

24. SAHNE

Yönetim binası. Memurun çalışma odası. Büyük bir masaya oturmuştur. Telefon çalar, tembel tembel kaldırır ahizeyi.

MEMUR. Allo?... (*Birden ayağa fırlar ve esas duruşa geçer.*) Evet, evet.

Günaydın, günaydın. Sizi dinliyorum... Hangi bizim adam? Parkta? Nasıl parkta? Hangi parkta?... Sadece parkta... Hayır, buradan değil. Hayır... Parkta bizden kimse yok... Buradan değil... Hayır... Ah-ah-ah, evet, evet, muhtemelen,

evet, kesinlikle, evet, bir utanç, bizimle alenen alay edecekler, evet, bir skandal, evet... iz... izin... (*Sözcük bulmakta güçlük çeker.*) İzin verin de açıklayayım size: Ben, bütün bu olanaklarla, ben, sağlığım... Kötü bir rastlantı bu, inanın bana, bir tesadüf, milyonda bir olur, alışkanlık değil, hiçbir zaman, inanın bana. Saat gibi işleyen bir düzen kurdum, her sabah odaları bizzat kendim dolaşıyorum, bu yüzden varis bile oldum, belki de daha vahim, belki de tromboflebit, tanrı korusun, topallıyorum... işim, işim topallamıyor, hayır... Evet, kendimizi feda ediyoruz, feda edeceğiz... evet, biri bir yerini feda ediyor, biri başka bir şeyini, biz varislerimizi feda ediyoruz, yapacak bir şey yok, kalbim de sağlam değil, akşam... (*Birden, kendisini kimsenin dinlemediğini farkoder, karşı taraf telefonu çoktan kapatmıştır.*) Alo, alo... (*Memur ahizeyi elinde tutmayı sürdürür, sonra yerine koyar ve sinirli sinirli dolaşmaya başlar. Sonra telefona atılır.*)

MEMUR. Popov, evet, benim. Dinle. Ceket olan şu ünlü koyun, ya da tersi, her ne hal ise, ortadan yok olmalı... Derhal, derhal diyorum sana. Yasal yollardan pek tabii, kütükleri yakmak söz konusu değil. Hemen, ama yasal yollardan... Anlamıyor musun? Ceketin ceketliğini kabul eden bir mektup yazacağız ve kendisine bir özür dileyeceğiz, ama bu yalnızca onun için, anlıyor musun? Parkta yaptığı gösteriye son versin diye. Bizde, koyun olarak kalacak, bu koyun ortadan kaybolmalı, çünkü sadece kağıt üzerinde var... Vergiyi kim mi ödeyecek?... Biliyorum, bütün kütüklere yazıldığını biliyorum, kaydedilmemiş olsaydı, şimdi konuşmak zorunda kalmazdık... Bir çare bulup paçanı kurtarmak zorundasın. O göreve bunun için atandın... Bana bunu açıklamanın bir yararı yok, harekete geç... Ve derhal, duyuyor musun? (*Telefonu kapatır.*)

Aşağı, yukarı sinirli sinirli yürür, bir sigara yakar, sonra tekrar telefona atılır.

MEMUR. Popov, koyun işini hallettin mi?... Nasıl imkânsız?... Acemi çaylak değilsin... Her yere yazılmışsa ne olmuş yani?... İptidai mektep talebesi gibi

konuşuyorsun, Popov! Ne yapılamazmış? Neyin yapılma olanağı yokmuş? Bir koyunu yok edememek, ama ne de utanç verici bir şey bu! Büro malzemesi gibi yok et... tutkal... Yok mu artık?... Evet, doğru, birçok şeyi tutkal olarak yok ettik... evet... Elbette, yapıştırılacak çok şey olunca yapıştırıyoruz. Bu bakımdan için rahat olsun, tutkaldan sana bir misal vermek için, söz ediyorum. “Sosyal” faslında ne durumdasın? Tutkal bir misaldi... Kötü mü?... Evet... “Donanım” faslına aktaramaz mıyız? Bir koltuk ne eder?... Evet... elbette, haklısın. Aynı şey değil. Karakterleri farklı... Dinle öyleyse, “Kuşlar” faslından üç kaz al... Daha önce aldın mı... peki? “Köpekler” faslına aktarıyorsun... çok iyi, doğru yoldasın... Oradan bir buçuk köpek al, tamam... oradan da “Az süt verenler” faslına. Peki seni tedirgin eden ne... Ah. Öyleyse sen de “Ötücü kuşlar”a aktar... Tanrım! Eksik olanı “Ötücü kuşlar”dan al... El süremez misin? “Suda yüzen kuşlar” mı?... Orada da... durumumuz kötü... E-eyet, çok yazık. Gerçekten de şu koyunu sığdıracak bir yer yok... Biliyorum, biliyorum, zor... Biliyorum!... Peki, Popov, bana güven, düşüneceğim... (*Telefonu kapatır.*)

Memur bir yudum konyak içer ve tekrar sinirli sinirli yürümeye başlar.

MEMUR. Nereye sığdırmalı?... Nereye sığdırmalı şu alçak koyunu? Ne yapmalı... Vakit geçiyor, durmuyor... Sınırlı bir süre verdiler... (*Birden durur, aklına bir şey gelmiştir.*) İvanov! (*Telefona koşar.*) İvanov?... Evet, İvanov? İvanov, lütfen benim odama kadar gelir misin. Evet, benim... bekliyorum.

Aşağı, yukarı, sinirli halde yürümeyi sürdürür. İvanov girer. 56 yaşında bir erkek. Selâm verir ve ayakta kalır.

MEMUR. Otur. (*İvanov’u bir koltuğa oturtur.*) Bir fincan kahve ister misin? Ya da bir konyak? Küçük bir konyak, birer küçük konyak içelim, tamam mı? (*Konyakları doldurur.*) Sağlığına... (*İçerler.*) Nasılsın, iyi misin? Ailen nasıl?

56 YAŞINDAKİ ADAM. Sağolun, iyidir.

MEMUR. Küçük nasıl? Yabancı dil kursuna yazıldı mı?

56 YAŞINDAKİ ADAM. İki çocuk var. İkisi de bir süre önce evlendiler.

MEMUR. Ah, çok iyi, çok iyi. Ya sen, nasılsın, sağlığın nasıl? Biraz solgun görünüyorsun. Kendine dikkat et İvanov, sana ihtiyacımız var.

56 YAŞINDAKİ ADAM. Hemoglobinin düşük o yüzden...

MEMUR. Şimdilerde herkesin hemoglobini eksik... Bugünler 60'ına gireceksin, değil mi?

56 YAŞINDAKİ ADAM. 56'dan üç ay aldım.

MEMUR. Tamam. Sendika sana yarın 60 yasına basmanı şart koşuyor

56 YAŞINDAKİ ADAM. Evet, ama ben 56 yaşındayım. Neden birdenbire 60 olacak mışım?

MEMUR. Gerekli, İvanov, zorunlu. Sendikanın çıkarları için gerekiyor bu. Senin görevlendirildiğin bir hizmet.

56 YAŞINDAKİ ADAM. Yirmi dört saatte dört yaş büyüyeceğim yani?

MEMUR. Yapabilirsin, İvanov, yapabilirsin bunu! Madem ki senden isteniyor. Yapacaksın. Demek ki yarın altmış yaşında olacaksın. Kaç yaşında olduğunu bilen var mı?

56 YAŞINDAKİ ADAM. Karım.

MEMUR. Hayır, burada, yönetimde.

56 YAŞINDAKİ ADAM. Hayır, şimdiye kadar hiç kimse yaşımın kaç olduğunu diye sormadı bana.

MEMUR. Çok güzel. Öyleyse altmış yaşındasın ve yönetimde tam yirmi yıl çalıştın. Anlaşıldı mı, İvanov?

56 YAŞINDAKİ ADAM (*Alçak gönüllülükle*). Bilmiyorum acaba başarabilecek miyim?

MEMUR. Ah, elbette başaracaksın, vicdanlı bir memursun sen. Ve biz de senin onuruna koyun yiyeceğiz.

25. SAHNE

Bir ziyafet masası. Masada Memur, Yevgeni, İkinci yetkili ve onur sandalyesinde hiç kuskusuz İvanov. Beyaz örtü, parlak kaşıklar-bıçaklar, tabaklar, peçeteler, tuzluk, biberlik, kürdan, çiçekler. Masanın ortasında, güya koyunu koymak için kocaman bir tepsi, ama tepsi boştur.

MEMUR (*Ayakta*). Sevgili meslektaşlarım, bu koyunu (*Boş tepsiyi işaret eder.*) bugün altmış yaşına basan ve bu altmış yılın yirmisini yönetime vakfetmiş bulunun İvanov'un onuruna yiyeceğiz. (*Alkışlar.*) Sendika bölümü tarafından satın alınan ve biraz sonra yiyeceğimiz bu koyundan daha fazlasına lâyük olan bir olgudur bu. (*İvanov'un tepsiye baktığını görür.*) Ne var İvanov?

56 YAŞINDAKİ ADAM. Ama, burada şey yok...

MEMUR. Ne yok?

56 YAŞINDAKİ ADAM. Yani, ko... ko... uff... (*Derin bir iç çeker.*)

MEMUR. Neden "uff", İvanov? Bak ne muhteşem bir koyun. Hoşuna gitmiyor mu?

56 YAŞINDAKİ ADAM. Elbette, elbette, hoşuma gidiyor, çok güzel bir koyun.

MEMUR. Bağışlayın, sevgili arkadaşlar, koyuna nasıl davranırsak, insan varlığına karşı da öyle davranırız. İnsana karşı ilgimizle, insan varlığına gösterdiğimiz dikkatle ki nasıl bir insan olduğumuzu, nasıl çalıştığımızı, ne düşündüğümüzü ifade eder. Ona (*İvanov'u gösterir*), etten ve kemikten insana dayanmaktadır yöntemimiz ve toplumumuz. (*Alkışlar.*) İşte bu nedenledir ki, iş arkadaşımıza, adı İvanov olan bu insan'a "İşe bağlılığın için, özverili çalışmaların için sana teşekkür ediyoruz İvanov. Yirmi yıl boyunca görevine sadık kaldın" diyebilmenin mutluluğunu yaşıyoruz bugün, burada...

Alkışlar, İvanov ayağa kalkar, beceriksizce eğilir. Memur kendisini yanaklarından öper.

MEMUR. Haydi, sevgili arkadaşlar, görev başına. Yevgeni, koyunu kes!

Boynun bir bez bağlar. Ötekiler de aynısı yaparlar. Yevgeni kocaman bir bıçak ve çatal alır ve hayali koyunu parçalamaya başlar. Bazen bıçak kemiğin üzerinde kayar... Yevgeni bazen “kıkırdak” der. Nihayet koyun parçalanır.

MEMUR. Teşekkür ederim, Yevgeni. Buyurun dostlarım, hepiniz buyurun, etten alın, afiyet olsun. (*İlkin kendisi alır.*)

Memurlar bıçak ve çatal kullanarak koyunu yerler, çiğneyip yutarlar... Yevgeni, Memur’a “Ceketinizi lekelediniz. Biraz tuz koyun.” der. Bu işi tuzlukla kendisi yapar. Ötekiler yudumlamaya devam ederler... İvan, elindeki ceketle, onların arkasında durup, okendilerine gülümseyerek bakar. Yemek yiyen memurlar masayla birlikte görünmez olurlar. İvan ceketle konuşur.

İVAN. 6305 numaralı yazıya göre yeniden ceket oldun. Bir deri ceket! (*Ceketi giyer ve eğilip çıkar*)

PERDE